

Kirsi Kivelä ja Hanna Veistola

**”Yhteistyö on voimaa ja sitä tarvitaan niinku tälläsis
asiois”**

Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö ja sen
kehittäminen JIK- alueella

Opinnäytetyö
Kevät 2014
Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö
Sosiaalialan koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Sosiaalian koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sosionomi

Tekijä: Kirsi Kivelä & Hanna Veistola

Työn nimi: ”Yhteistyö on voimaa ja sitä tarvitaan niinku tälläsis asiois”: Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö ja sen kehittäminen JIK -alueella

Ohjaaja: Päivi Rinne

Vuosi: 2014

Sivumäärä: 61

Liitteiden lukumäärä: 7

Opinnäytetyön aiheena oli varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö JIK-alueella. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää yhteistyön muotoja, niiden toivuutta sekä mahdollisia kehittämisen tarpeita JIK-alueen kunnissa Jalasjärvellä, Ilmajoella ja Kurikassa. Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun eri muotoja sekä niiden välistä yhteistyötä.

Tutkimus toteutettiin laadullisilla tutkimusmenetelmillä käyttäen teemahaastattelua. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat JIK-alueen varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijät, joista yhteensä kahdeksaa haastateltiin. Aineistonkeruu toteutettiin maaliskuun 2014 aikana.

Tutkimustulokset osoittivat, että varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö koettiin toimimattomaksi. Yhteistyötä estäviksi tekijöiksi nähtiin vaihteluvollisuus ja toimialojen erilainen lainsäädäntö, sekä mahdolliset ennakkoluulot lastensuojelun toimenpiteistä. Asiakkaan mahdollisuus kieltää yhteistyön tekeminen tiedostettiin hyvin. Yhteistyötä edistäviksi tekijöiksi nähtiin koulutukset ja muut yhteiset tilaisuudet sekä mahdollisuus konsultoida toista osapuolta. Yhteydenotto koettiin helpommaksi, kun tiedetään kenen kanssa yhteistyötä tehdään.

Yhteistyön lisäämiselle varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välille koettiin tarvetta. Yhteistyöhön kaivataan uusia toimivia käytäntöjä, joiden avulla voidaan toimia asiakasparhaiden parhaaksi.

Avainsanat: varhaiskasvatus, lastensuojelu, yhteistyö, kehittäminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Social services

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author/s: Kirsi Kivelä & Hanna Veistola

Title of thesis: "Cooperation is power and you need it in these kind of situations": Cooperation and development between early childhood education and child protection in JIK-area

Supervisor(s): Päivi Rinne

Year: 2014

Number of pages: 61

Number of appendices: 7

This thesis deals with cooperation between early childhood education and child protection in JIK-area. The aim of the study was to find out about forms of cooperation, whether the cooperation works and their potential development areas in the municipalities of Jalasjärvi, Ilmajoki and Kurikka in JIK-area. The theory section deals with different forms of early childhood education and child protection, as well as how they cooperate.

This thesis is a qualitative study and it was conducted using theme interview. The target group was employees of early childhood education and child protection in JIK-area. Eight employees were interviewed. The data was collected in March 2014.

The results show that the cooperation between early childhood education and child protection was seen as dormant. The inhibitory factors were professional secrecy and different kinds of legislation, together with possible prejudice of child protection measures. Clients' possibility to refuse the cooperation was well recognized. The factors that could promote teamwork were considered to be proper training and other joint events together with the possibility to consult with the other party. Knowing who you are cooperating with made contacts easier.

There was a need to increase the cooperation between early childhood education and child protection. Cooperation needs new functional standards which can be used to act for the best interest of the client families.

Keywords: early childhood education, child protection, cooperation, development

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	6
2 YHTEISTYÖ LASTENSUOJELUN JA VARHAISKASVATUKSEN VÄLILLÄ.....	8
2.1 Moniammatillinen yhteistyö.....	8
2.2 Verkostotyö ja dialogisuus	10
2.3 Yhteistyön nykyisiä käytäntöjä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä	11
2.3 Salassapito	13
3 VARHAISKASVATUSPALVELUT ENNALTAEHKÄISEVÄNÄ TUKIMUOTONA.....	15
3.1 Varhaiskasvatuspalvelut	15
3.2 Kasvatuskumppanuus	16
3.3 Varhainen tukeminen.....	16
3.5 Varhainen puuttuminen ja huolen puheeksiotto	17
4 LASTENSUOJELU	20
4.1 Ehkäisevä lastensuojelu	20
4.2 Avohuollon tukitoimet varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyön näkökulmasta.....	22
4.3 Varhaiskasvatuksen rooli lastensuojelussa	23
4.4 Lastensuojeluilmoitukset.....	24
5 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA TOTEUTUS.....	26
5.1 Tutkimuksen kohde.....	26
5.2 Tutkimuksen tausta ja tavoite	27
5.3 Tutkimuksen toteutus.....	27
5.4 Tutkimusaineiston keruu	29
5.5 Tutkimusaineiston analysointi.....	30
5.6 Luotettavuus ja eettisyys	30
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	32

	5
6.1 Tutkimustulosten taustaa	32
6.2 Varhaiskasvattajien tieto lastensuojelun työstä.....	32
6.3 Lastensuojelun tieto varhaiskasvatuksen työstä	34
6.4 Yhteistyö lastensuojelun kanssa varhaiskasvatuksen kokemana	34
6.4.1 Yhteistyötä edistävät tekijät	37
6.4.2. Yhteistyötä estävät tekijät.....	38
6.5 Yhteistyö varhaiskasvatuksen kanssa lastensuojelun kokemana	39
6.5.1 Yhteistyötä edistävät tekijät	40
6.5.2 Yhteistyötä estävät tekijät.....	41
6.6 Kehittämissuhteet yhteistyön suhteen.....	42
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	44
8 POHDINTA.....	47
LÄHTEET	49
LIITTEET	53

1 JOHDANTO

Perheen ja lapsen ongelmien kohtaaminen vaatii monien eri työntekijöiden yhteistyötä. Tällöin kootaan eri ammattilaiset yhteen ja mietitään miten parhaiten voitaisiin auttaa tätä lasta ja perhettä. Moniammatillisessa yhteistyössä jaetaan eri alojen osaamista ja luodaan hyviä yhteistyöverkostoja. Keskeisintä tässä on uusien työ- ja toimintatapojen kehittäminen, jotta perheelle ja lapselle löydetään paras mahdollinen apu ja tuki. Hyvässä ja toimivassa moniammatillisessa yhteistyössä tärkeää on vuoropuhelu ja rajojen ylittäminen, tämä ei aina kuitenkaan suju ongelmitta. (Huhtanen 2004, 85.)

Varhaiskasvatuksessa kohdataan perheet päivittäin, tämä edesauttaa luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen syntyminen kasvattajan ja perheen välille. Hyvä perheiden tuntemus mahdollistaa kasvattajat huomaamaan ne perheet, jotka tarvitsevat apua ja tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lastensuojeluilmoitusten määrä on lisääntynyt viime vuosina, tästä johtuen lastensuojelun asiakkaana olevia lapsia ja perheitä on varhaiskasvatuksessa aiempaa enemmän.

Opinnäytetyömme aiheena on varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö ja sen kehittäminen JIK- alueella. Olemme molemmat työskennelleet pitkään varhaiskasvatuksessa ja huomanneet sen, että yhteistyö lastensuojelun kanssa ei aina ole saumatonta. Siksi halusimmekin selvittää miten yhteistyö toimii, miten työntekijät yhteistyön kokevat ja kuinka sitä voitaisiin kehittää. Toivomme, että tutkimuksesta olisi hyötyä niin kasvattajille kuin lastensuojelun työntekijöille. Haluamme tutkimuksessa tuoda esille niitä asioita, jotka vaikuttavat yhteistyön laatuun sekä miten yhteistyötä voitaisiin kehittää. Tutkimusalueeksi valitsimme JIK- alueen, koska Seinäjoen alueelta samankaltaisia tutkimuksia on tehty muutamia, kuten Kaukolan (2013) tekemä opinnäytetyö ”Sitä ei saa olla vaiti, jos on kyse lapsen edusta: Varhaiskasvattajien näkökulmia lastensuojeluilmoituksista ja yhteistyöstä lastensuojelun kanssa”. Opinnäytetyömme toteutimme laadullisena tutkimuksena. Aineiston keruumenetelmänä käytimme teemahaastattelua.

Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisiä yhteistyön käytäntöjä ovat yhteistyötapaamiset, konsultoinnit ja yhteistyöneuvottelut. Yleisin näistä yhteistyömuodoista

oli konsultointi. Lastensuojelun työntekijät kokevat konsultoinnin osaksi perustettäväänsä, kun taas varhaiskasvatuksesta konsultoidaan lastensuojelua usein nimettömästi. Haastateltavat kokivat, että jos lastensuojeluilmoitus tulee varhaiskasvatuksen puolelta, olisi ehdottoman tärkeää, että kasvattajat otettaisiin neuvotteluihin mukaan. Tärkeänä pidettiin, että varhaiskasvatuksen työntekijöillä ja lastensuojelun työntekijöillä olisi yhteiset päämäärät asiakkaan tilanteen helpottamiseksi. Airaksinen ja Filppula (2011, 27- 29.)

Avoimuus ja toisen ihmisen tunteminen auttaa varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisessä yhteistyössä. Tietojen antaminen koettiin ongelmaksi. Varhaiskasvattajat olivat kokeneet, että he joutuvat antamaan lastensuojelulle enemmän tietoa, kuin mitä saavat sieltä takaisin. Lastensuojelusta taas koettiin, että sosiaalityöntekijöiden vaitiolo-velvollisuus rajoittaa tiedon antamista. Myös kokemus oli, että varhaiskasvatus haluaa sellaista tietoa, mikä ei ole olennaista. Koettiin, että yhteiset selkeät ohjeet parantaisivat varhaiskasvattajien ja lastensuojelun työntekijöiden yhteistyötä. Järviluoto ja Mäkinen (2009, 55- 57.)

Paavolan, Honkavaaran, Muurosen, Mäkisen, Tolosen ja Varsan (2010, 25) tekemässä kyselyssä selvitettiin, miten lastensuojelulaki on vaikuttanut eri ammattiryhmien ehkäisevän lastensuojelun toimintatapoihin ja mahdollisuuksiin. Tuloksista selvisi, että sosiaalityöntekijöiden kiire ja vaitiolo-velvollisuus vaikeuttaa yhteistyötä. Toivottiin, että lastensuojelulaki mahdollistaisi tiedon saamisen siitä, miten lastensuojeluilmoitukset ovat edenneet ja ovatko perheet tulleet autetuiksi. Varhaiskasvatuksella on keskeinen asema lapsiperheiden arjen seuraamisessa ja mahdollisuudet luontevien kontaktien kautta auttaa lapsia ja perheitä. Varhaiskasvattajat kokevat, että tarvitsevat lisää koulutusta lastensuojeluun liittyvissä kysymyksissä.

2 YHTEISTYÖ LASTENSUOJELUN JA VARHAISKASVATUKSEN VÄLILLÄ

Tässä kappaleessa tuomme esille millaista yhteistyötä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä on. Kerromme myös moniammatillisesta yhteistyöstä sekä verkostotyöstä ja dialogisuudesta. Nämä ovat tärkeitä asioita sujuvan ja hyvän yhteistyön luomiselle. Kaikkien perheen kanssa työskentelevien ammattilaisten ammattitaitoa ja tietämystä tarvitaan, jotta perhe saisi parhaan mahdollisen tuen ja avun. Yksi tärkeä asia on salassapito ja olemme halunneet tuoda sen esille tässä kappaleessa. Salassapito kuuluu osana niin varhaiskasvattajien kuin lastensuojelutyöntekijöiden työnkuvaan.

Moniammatillista yhteistyötä voisivat mielestämme olla yhteiset palaverit ja tapaamiset varhaiskasvatuksen, lastensuojelun ja vanhempien kanssa. Näihin tapaamisiin voitaisiin kutsua eri alojen asiantuntijoita, kuten erityislastentarhanopettaja tai neuvolan terveydenhoitaja. Tärkeää mielestämme olisi, että eri alojen asiantuntijat pohtisivat yhdessä perheen kanssa, miten voitaisiin asioissa edetä ja mitkä olisivat juuri tämän lapsen ja perheen kohdalla tarvittavat tukikeinot. Näin saataisiin monialainen näkemys lapsen ja perheen tilanteesta.

2.1 Moniammatillinen yhteistyö

Perheen ja lapsen moninaisten ongelmien kohtaaminen edellyttää monien eri työntekijöiden yhteistyötä. Tällöin eri tahojen ammattilaiset kokoavat voimansa ja hakevat yhdessä perheen ja toistensa kanssa ratkaisuja ja menettelytapoja vaikeisiin tilanteisiin. Moniammatillisessa yhteistyössä luodaan yhteistyöverkostoja sekä jaetaan eri alojen osaamista. Keskeistä on myös uusien työ- ja toimintatapojen kehittäminen, joilla saadaan juuri tälle lapselle ja perheelle paras mahdollinen apu. Moniammatillisessa ryhmässä tärkeää on myös yhteisistä pelisäännöistä ja menettelytavoista sopiminen. Palavereiden tarkoituksena on hyödyntää mahdollisimman paljon eri alojen osaamista ja asiantuntemusta. (Huhtanen 2004, 85.)

Toimivassa moniammatillisessa yhteistyössä tärkeää on vuoropuhelu ja rajojen ylittäminen. Moniammatillisessa yhteistyössä kukaan asiantuntija ei väitä omista-

vansa ainoaa oikeaa tietoa, vaan oma tieto ja näkemys tuodaan esille yhteisesti arvioitavaksi. Työntekijöiden erikoisosaaminen kannattaa huomioida (Payne,2000 86-87). Moniammatillisen yhteistyön onnistumista edistää vahva ammatti- identiteetti ja ryhmässä oleva tasapuolinen päätöksentekojärjestelmä. Yhteistyötä helpottaa myös se, että työntekijät tuntevat toisensa ja asiakkaat ovat kaikille tuttuja muidenkin yhteyksien kautta. Työntekijöiden välillä yhteistyötä helpottavat yhteistyöhalukkuus, keskinäinen arvostus, aktiivisuus ja halu löytää keinoja lapsen ja perheen auttamiseksi. (Huhtanen 2004, 85-86.)

Moniammatillisen työryhmän työskentely ei aina suju ongelmitta. Ongelmina voi olla työryhmän jäsenten välinen vuorovaikutus tai heikko yhteistyö. Yhteistyötä vaikeuttaa heikko tiedonkulku, muiden työryhmän jäsenten työtehtävien huono tunteminen sekä ajanpuute. Ryhmän toimiessa moniammatillisessa yhteistyössä kaikki jäsenet tietävät mitä tehdään ja millä tavalla. Tavoitteet ovat sellaiset, että ne ovat kaikille jäsenille selkeät ja kaikki osapuolet ovat sitoutuneet työhönsä. Ryhmän jäsenten tulee myös osata kohdistaa rakentavaa kritiikkiä juuri ryhmänsä työhön. Ryhmän ilmapiirin ollessa positiivinen, salliva ja toisille tukea antava, uskaltavat sen jäsenet myös tuoda esille omia kokemuksiaan ja näkemyksiään paremmin. (Kontio 2010, 18.)

Sosiaali- ja terveydenhuollolla sekä varhaiskasvatuksella on paljon yhteisiä asiakkaita, muun muassa lastensuojelun asiakasperheitä varhaiskasvatuksen piirissä, tällaisissa tilanteissa tarvitaan molempien alojen asiantuntijuutta. Palveluiden tuottamisessa tulisi tällöin olla rajoja ylittävä moniammatillisia toimintatapoja ja työmuotoja kehittävä työote. Moniammatillinen yhteistyöosaaminen perustuu niin perusasantuntemukseen kuin erityisosaamiseen. Jokainen työntekijä on oman alansa asiantuntija ja edustaja moniammatillisessa ongelmanratkaisutilanteessa. Moniammatillisuus sisältää myös toisten asiantuntijoiden arvostamisen ja heihin luottamisen. (Isoherranen, Rekola & Nurminen 2008, 10, 17.)

2.2 Verkostotyö ja dialogisuus

Koivunen (2009, 13- 15) korostaa, että verkostotyö on osa varhaiskasvatuksen perustehtävää. Se on tärkeää lapsen kehityksen edistämiseksi, joka korostuu erityisesti silloin, kun ilmenee pulmia. Tärkein yhteistyökumppani ovat luonnollisesti vanhemmat, mutta myös neuvola, perheneuvola, sosiaalityö, lastensuojelu, erilaiset terapeutit ja erityisopettajat sekä alkuopetus ovat merkittäviä verkostotyön osapuolia. Verkostotyön tärkein sisältö varhaiskasvatukselle sekä muille osapuolille on poistaa lasta ja perhettä koskevaa ristiriitaista tietoa sekä päällekkäistä työtä. Tärkeää on myös mahdollisuus oppia toisiltaan ja muodostaa kokonaisvaltainen näkemys lapsesta ja perheestä.

Verkostotyö mahdollistaa eri tahojen samaa lasta tai perhettä koskevan keskinäisen konsultoinnin. Verkostotyötä tehdessä täytyy pitää mielessä, että lapsen asioista puhumiseen tarvitaan aina vanhempien lupa ja vanhemmat mielellään otetaan mukaan, kun niistä keskustellaan. Verkostotyö ei ole aina sujuvaa tai helppoa. Työntekijöiden vaihtuvuus ja työmenetelmien muuttuminen vaikuttavat verkostotyöhön. Mikäli jäsenet tuntevat toistensa työtä, verkostotyö on helpompaa. Verkostotyön ydin on hyvin sujuva dialogi kaikkien tahojen välillä. Siinä tulisi nähdä eri osapuolten tilanteesta muodostamat omat käsitykset rikkautena sen sijaan, että ne koetaan ongelmaksi tai esteeksi. (Koivunen 2009, 13-15.)

Dialogisuudesta on monenlaisia määritelmiä. Yksi on William Isaacsin (Seikkula & Arnkil 2005, 83) tulkinta dialogista. Hänen mukaansa se on merkitysten virtaamista. Dialogin tavoitteena on saavuttaa uusi ymmärrys, tämä muodostaa perustan myöhemmälle ajattelulle ja toiminnalle. Dialogissa ei pyritä ainoastaan pääsemään sopimukseen, vaan pyritään luomaan asiayhteys, joka mahdollistaa uusien sopimusten luomisen ja auttaa löytämään yhteisen käsityksen asiasta. (Seikkula & Arnkil 2005, 83- 84.)

Dialogisuus tarkoittaa puhumisen lisäksi yhtä lailla vuorovaikutusta ja kuuntelua. Siinä käydään vuorovaikutteista keskustelua, jossa jokainen keskustelija saa kertoa oman näkemyksensä asiasta. Dialogissa arvostetaan toinen toistaan. Keskustelussa ei tavoitella toisen ajatusten muutosta, vaan kaikkien keskustelijoiden mie-

lipiteet ovat arvokkaita. Dialogin avulla keskustelu muuttuu avoimeksi ja sen taito on ammatillista tietoista toimintaa, jossa keskeistä on se, mitä puhumme toinen toisillemme. (Väisänen, Niemelä & Suua 2009, 11.)

Puhuttaessa yhteisöllisestä dialogisuudesta, on tarpeen miettiä, millaisia edellytyksiä dialogiselle vuorovaikutukselle luodaan. Moniammatillista työryhmää vetävällä ammattilaisella tulee olla taitoa yhdistää erilaisia näkökulmia ja edesauttaa yhteisen tarinan rakentumista. Eri asiantuntijat ja asiakkaan läheiset viestittävät erilaisia yksityiskohtia ja kaikki viestit on kyettävä yhdistämään asiakkaan tueksi. Kaikki mukana olevat toimijat tulee nähdä tasavertaisina tilanteen määrittäjinä tällaisissa tilanteissa. Keskustelussa tulee hyödyntää kaikki dialogiset resurssit. (Mönkkönen 2007, 132-135.)

2.3 Yhteistyön nykyisiä käytäntöjä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä

Airaksinen ja Filppula (2011) tekivät opinnäytetyön päivähoiton ja lastensuojelun työntekijöiden välisestä yhteistyöstä Länsi-Helsingissä, Kaarelan alueella. Tutkimukseen haastateltiin kuutta päivähoiton työntekijää sekä neljää lastensuojelun työntekijää. Opinnäytetyöstä (27-28) käy ilmi, että nykyisiä yhteistyökäytäntöjä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä olivat yhteistyötapaamiset, konsultoinnit ja yhteistyöneuvottelut. Yhteistyötapaamiset oli käyty johtajatasolla. Tuloksista kävi myös ilmi, että lastensuojelun työntekijät olivat pyrkineet vierailemaan päivähoiton tiloissa esittelemässä omaa toimintaansa. He myös samalla kertoivat omista tehtävistään työntekijöille ja opastivat kuinka erilaisissa tapauksissa tulisi toimia. Yleinen yhteistyön käytäntö päivähoiton ja lastensuojelun välillä oli konsultointi. Lastensuojelusta konsultoinnin kokivat työntekijät osana perustehtävänsä. Päivähoidosta lastensuojelua konsultoitii usein nimettömänä. Yhteistyöneuvottelut perheen asioista olivat säännöllisiä, varsinkin kun lapsi oli lastensuojelun asiakkaana jo ennen päivähoiton alkamista.

Lastensuojelun työntekijät pitivät tärkeänä tiedon jakamista perheen tilanteesta. Koettiin, että jos lastensuojeluilmoitus on tullut päivähoidosta, olisi ehdottoman

tärkeää, että päivähoidon työntekijä on neuvotteluissa mukana. Yhteistyöksi lastensuojelun puolelta koettiin tilanne, jossa lastensuojelun työntekijä ja päivähoidon työntekijä tekivät puoltolausunnon päiväkotipaikan saamiseksi. Tärkeänä pidettiin, että työntekijöillä olisi yhteiset päämäärät asiakkaan tilanteen helpottamiseksi. Lastensuojelutarpeen loppuessa, työntekijät olivat pitäneet loppuneuvottelun asiakkaan tilanteesta. (Airaksinen & Filppula 2011, 28- 29.)

Kaukola (2013, 48) tutki opinnäytetyössään Seinäjoen alueen varhaiskasvattajien näkökulmia lastensuojeluilmoituksen tekemisestä ja yhteistyöstä lastensuojelun kanssa. Tuloksista käy ilmi, että yhteistyötä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä ei ole tai se on hyvin olematonta. Vain yksi haastateltava oli kokenut yhteistyön hyväksi ja melkein jokapäiväiseksi. Toisilla haastateltavilla ei juurikaan ollut kokemusta varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisestä yhteistyöstä tai se ei ollut mainitsemisen arvoista. Bardy (2009, 70) toteaaakin, että lastensuojelutyö on yhteistyötä alusta alkaen. Lapsen asia verkostoi eri tahoja ja yhteistyön tulisi olla sääntö. On erittäin harvinaista, että sosiaalityöntekijä voisi hoitaa lapsen asioita yksin, ainoana viranomaisena. Lastensuojelun palvelujärjestelmää pitäisi tarkastella siitä näkökulmasta, miten lapsia voitaisiin auttaa aikaisemmin ja miten ehkäisevää työtä voitaisiin tehostaa.

Järviluodon ja Mäkisen (2009, 55- 57) opinnäytetyöstä selviää, että avoimuus ja yhteistyökumppaneiden tuntemus koetaan tärkeäksi varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisessä yhteistyössä. Käytössä olivat nimettömät konsultaatiosoitot sekä päiväkotikohtaiset huolikonsultaatiot, näiden avulla kasvattaja voi arvioida omaa huoltaan sekä mahdollista lisäresurssien tarvetta lastensuojelun ammattilaisen kanssa. Yhteisesti sovitut toimintatavat helpottavat yhteistyötä. Kasvattajat kokivat, että sosiaalityöntekijät eivät kerro heille tietoja tarpeeksi yhteisistä lapsiasiakkaista. Koettiin myös, että päivähoito joutuu antamaan enemmän tietoa lastensuojelulle kuin mitä päivähoito saa lastensuojelulta. Myös sosiaalityöntekijät kokivat, että päivähoidon työntekijät ovat halukkaita saamaan heiltä sellaista tietoa, johon heitä sitoo vaitiolovelvollisuus. Monenlaiset pelot ja ennakkoluulot sekä työntekijöiden vähyys vaikeuttavat yhteistyötä. Myös yhteisten selkeiden ohjeiden puuttuminen vaikeuttaa yhteistyötä.

Paavola ym. (2010, 8- 10) ovat tehneet kyselyn siitä, miten lastensuojelulaki on vaikuttanut eri ammattiryhmien ehkäisevän lastensuojelun toimintatapoihin ja mahdollisuuksiin. Kyselyn tuloksena selvisi, että pienissä kunnissa koetaan tutut sosiaalityöntekijät tärkeiksi, koska heihin on helppo ottaa yhteyttä. Koettiin myös, että sosiaalityöntekijät ovat monesti vaikeasti tavoitettavissa, joka taas vaikeuttaa perheiden nopeaa avunsaamista. Päivähoito antaa eniten kritiikkiä yhteistyön toimivuudesta. Vastaajien mielestä yhteistyö on todella vähäistä ja riittämätöntä. Koettiin myös, että sosiaalitoimen vaitiolovelvollisuus vaikeuttaa yhteistyötä. Sosiaalitoimen vastaukset yhteistyön kokemuksista vaihtelivat suuresti, toisinaan yhteistyö koettiin hyväksi päivähoidon kanssa, toisinaan se toimii taas paremmin koulun kanssa. Kyselyn tuloksena oli, että pienissä kunnissa yhteistyön koettiin toimivan parhaiten.

2.3 Salassapito

Usein salassapitovelvollisuus koetaan viranomaisyhteistyötä rajoittavana tekijänä. Salassapitolaki (L. 21.5.1999/621) suojelee perheen yksityisyyttä ja oikeusturvaa. Myös sosiaalihuollon salassa pidettävien tietojen antaminen määrittellään asiakaslaissa. Ensisijaisesti aina pyydetään asiakkaan suostumus tietojen antamiseen. Kuitenkin sosiaalihuollon järjestäjä saa antaa salassapitovelvollisuuden estämättä tietoja, jotka ovat välttämättömiä asiakkaan hoidon, huollon tai koulutuksen tarpeen selvittämiseksi sekä toimeentulon edellytysten turvaamiseksi. (Huhtanen 2004, 92.) On olemassa kolme keskenään vaihtoehtoista lisäedellytystä, joiden täytyessä tietoja saa antaa.

1. Se, jota asia koskee, on hoidon tai huollon ilmeisessä tarpeessa terveytensä, kehityksensä tai turvallisuutensa vaarantumisen vuoksi eikä hoidon tai huollon tarvetta voida muutoin selvittää taikka hoidon tai huollon toimenpiteitä toteuttaa
2. Tieto on tarpeen lapsen edun vuoksi tai
3. Tieto on tarpeen asiakkaan välttämättömien etujen ja oikeuksien turvaamiseksi eikä asiakkaalla ole edellytyksiä arvioida asian merkitystä (Huhtanen 2004, 92).

Asiantuntijapalavereissa voi vaihtaa salassa pidettäviä tietoja, jos vanhemmat ovat antaneet siihen luvan. Vanhemmille on tärkeää tarkoin kertoa millaisesta tiedon välittämisestä on kyse, kenelle tietoa luovutetaan, kuinka kauan lupa on voimassa ja mihin tarkoitukseen tietoja käytetään. Lupa on hyvä pyytää myös kirjallisena. (Huhtanen 2004, 93.)

3 VARHAISKASVATUSPALVELUT ENNALTAEHKÄISEVÄNÄ TUKIMUOTONA

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kun lapsi voi hyvin, hänellä on mahdollisimman hyvät kasvun, oppimisen ja kehittymisen edellytykset. Lapsen perustarpeista ja hänen hyvinvointinsa edistämisestä huolehditaan siten, että lapsi kokee tulevansa hyväksytyksi ja arvostetuksi, kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään saaden vahvistusta terveelle itsetunnolle. Varhaiskasvatukseen katsotaan olevan pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Yhteiskunta järjestää, valvoo ja tukee varhaiskasvatusta, joka koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2006, 11-15).

3.1 Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatusta järjestetään varhaiskasvatuspalveluissa, joista tärkeimpiä ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito, ryhmäperhepäivähoito, kolmiperhehoito sekä erilliset avoimet varhaiskasvatuspalvelut. Näitä palveluita tuottavat kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat ja seurakunnat. Varhaiskasvatusta ohjataan sekä valtakunnallisilla, että kunnan omilla asiakirjoilla. Valtakunnallinen ohjaus sisältää lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset, varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Kunnallinen ohjaus sisältää kunnan varhaiskasvatuksen linjaukset ja strategiat, kunnan laatiman varhaiskasvatussuunnitelman, kunnan ja yksikön varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman, yksikön vasun sekä lapsen vasun ja lapsen esiopetuksen suunnitelman. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2006, 8- 9.)

Laki lasten päivähoidosta (L 19.1.1973/36) sanoo, että lasten päivähoidolla tarkoitetaan tässä laissa lapsen hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Päiväkotihoidon voidaan järjestää tätä tarkoitusta varten varatussa tilassa, jota kutsutaan päiväkodiksi.

Perhepäivähoitoa voidaan järjestää yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa hoitopaikassa, jota kutsutaan perhepäiväkodiksi. Leikkitoimintaa ja muuta päivähoitotoimintaa voidaan järjestää tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa.

3.2 Kasvatuskumppanuus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2007, 31) kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja perheen välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta. Se perustuu työntekijän ja vanhempien kunnioitukselle ja yhteisille tavoitteille lapsen kasvatuksen suhteen. Kasvatuskumppanuudessa tarvitaan molemmilta osapuolilta sitoutuneisuutta, jatkuvuutta ja vastavuoroisuutta. Kasvatuskumppanit sitoutuvat toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa.

Kasvatuskumppanuudessa vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatust vastuu ja kasvattajilla taas ammatillisen koulutuksen antama osaaminen ja tieto. Tavoitteena onkin yhdistää vanhempien asiantuntemus ja tieto lapsesta sekä kasvattajan asiantuntemus ja kokemukset lapsen hyvinvointia parhaiten palvelevalla tavalla. Kasvatushenkilöstön on vastattava siitä, että kumppanuussuhde syntyy ja kehittyy, se koskee kaikkia päivähoidon asiakasperheitä. Kasvatuskumppanuudella pyritään siihen, että kasvatushenkilöstö asennoituu uudella tapaa tehdä yhteistyötä vanhempien kanssa. Tässä vanhempien ja kasvattajien roolit ja asema suhteessa lapseen määritellään tasavertaisiksi, mutta tehtäviltään kuitenkin erilaisiksi. (Kekkonen 2012, 42.)

3.3 Varhainen tukeminen

Varhaiskasvatuksessa kohdataan vanhemmat päivittäin, tällöin luodaan hyvä pohja vanhempien ja kasvatushenkilöstön vuorovaikutukselle. Hyvä perheiden tuntemus edesauttaakin kasvattajia tunnistamaan sellaiset perheet, jotka tarvitsevat mahdollisesti tukea. Voimavarat perheessä voivat olla joko tilapäisesti tai pitempiaikaisesti heikentyneet monista eri syistä. Päivähoiton henkilöstön osaaminen ja asiantuntijuus muodostuu varhaiskasvatuksen alueelle, joten usein perheet tulevat

hyvin tutuiksi kasvattajille ja tätä kautta yhteys perheeseen rakentuu. Varhaiskasvatuksessa keskitytään lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen, yhdessä vanhempien kanssa. Kasvattajat voivat tukea vanhempia myös perheen ihmissuhde- ja muissa ongelmissa. Toisille riittää, kun kasvattaja kuuntelee ja tarvittaessa ohjaa heidät tarvittaviin palveluihin. Usein kuitenkin päivähoiton henkilöstö kokee riittämättömyyttä kohdatessaan perheen ongelmia. Monissa kunnissa onkin lähestytty ongelmaa sovittamalla yhteen päivähoiton ja perhetyön palveluita. Yhteistyötä on tehostettu suunnitelmallisesti ja päivähoitopalveluihin on lisätty perhetyön palveluita. Päivähoiton perhetyön lähtökohtana onkin hyvä vanhempien ja perheiden tuntemus sekä varhainen tuki perheille. Nämä päivähoiton kautta saatavat perhetyön palvelut voidaan helpon saatavuuden ansiosta tuoda perheiden ulottuville jo ennen kuin perheiden ongelmat ovat vaikeat. (Heinämäki 2004, 50- 51.)

Yksi osa ehkäisevää lastensuojelutyötä on vanhempien tukeminen heidän kasvatustehtävässään. Tällä tarkoitetaan sitä, että kaikki lapsen arkiympäristössä olevat henkilöt pyrkivät kehittämään mahdollisuuksia edistää lapsen suotuisaa kasvua ja kehitystä. Lasten ongelmat pyritään havaitsemaan mahdollisimman varhain, jolloin heille voidaan antaa oikeanlaista tukea oikeaan aikaan. Merkityksellisin lapsen kasvuympäristö on lapsen perhe ja hänen vanhempansa. Lapsen ja hänen vanhempiensa suhdetta pyritään tukemaan ja turvaamaan monin eri tavoin. Myös vanhempien kykyä toimia lapsensa kasvattajina pyritään tukemaan. (Vanhempien ja huoltajien tukeminen, Sosiaaliportti [viitattu 27.10.2013].)

3.5 Varhainen puuttuminen ja huolen puheeksiotto

Kansainvälisesti käytetään termiä early intervention, joka on saanut suomen kielessä käännöksen varhainen puuttuminen. Tuen aloittamisella tarkoitetaan yleensä koko prosessia, johon kuuluvat tuen tarpeen havaitseminen, arviointi ja tuen järjestämien. Kansainvälisesti varhainen puuttuminen sisältää tuen tarpeen varhaisen havaitsemisen ja tuen järjestämisen sekä käytännön toiminnan. Juuri käytännön toiminta ja varhainen havaitseminen nähdään palvelujärjestelmän haasteena. Päivähoidossa ja koko varhaiskasvatuksessa varhaisen tuen kehittämisen lähtökohdaksi onkin ”Mitä tehdään, kun puuttuminen on tehty? Miten voimme tukea lasta

hänen päivittäisessä ympäristössään?” Kasvattajan tuleekin tarkastella omaa työtään lapsen tuen tarpeen näkökulmasta päivähoitossa. (Heinämäki 2005, 13-14.)

Hyvinvointiyhteiskunnassa palvelut ovat hyvinvoinnin perusta, myös erilaisilla rakenteellisilla ratkaisuilla pyritään ehkäisemään ongelmien syntymistä. Varhaisella puuttumisella on kaksi ulottuvuutta, joko pyritään ennaltaehkäisemään ongelmien syntyä tai se voi olla korjaavaa toimintaa. Ennaltaehkäisevää toimintaa voi olla esimerkiksi vanhempien tukeminen kasvatustehtävässään huolta aiheuttavissa tilanteissa. Erityisen tuen havaitseminen ja siihen puuttuminen on taas korjaavaa toimintaa. (Huhtanen 2004, 43, 45.) Varhainen puuttuminen ei ole pelkästään lapsilähtöisiin ongelmiin keskittymistä, vaan ongelmiin puuttuminen koskettaa yleensä koko perhettä. Suuren huolen ilmetessä ongelmat ovat monesti syvällisiä ja monitahoisia. Ongelmia ei pystytä ratkaisemaan yksin päivähoitossa. Suuret huolenaiheet liittyvät yleensä lastensuojelullisiin asioihin, tällöin lapsi on vaarassa. Ilmoitusvelvollisuus kuuluu tällöin päivähoiton henkilöstölle. (Huhtanen 2004, 48.) Taskisen (2010, 39) mukaan valtaosa lasten suojelusta, erityisesti ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen, on tarkoitettu tehtäväksi muualla kuin lastensuojeluviranomaisten toimesta.

Huoli tulee ottaa puheeksi ja tällöin voidaan käyttää apuna huolen vyöhykkeistöä, joka on kehitetty lasten, nuorten, perheiden ja heidän kanssaan työskentelevien työntekijöiden yhteistyön välineeksi. Huolen vyöhykkeistön avulla työntekijä pystyy jäsentämään lapsen ja hänen perheensä tilanteesta kokemansa huolen astetta, omien auttamismahdollisuuksiensa riittävyyttä sekä mahdollisten lisävoimavarojen tarvetta. Usein lapsen tilanne koskee monia eri tahoja ja sen vuoksi tarvitaan moniammatillista yhteistyötä eri tahojen välillä. Huolen vyöhykkeistö toimii työkaluna, jonka avulla voidaan käsitellä huolta moniammatillisesti niin, että kaikki tahot tulevat tietoiseksi lapsen tilanteesta ja huolen laadusta. (Eriksson & Arnkil 2012, 25.)

Huolen arvioinnissa keskeistä ovat sellaiset havainnot, jotka kohdistuvat lapseen, vanhemmuuteen ja kotiin. Aina täytyy varmistaa huolen aiheellisuus keskustelemalla lapsen ja vanhempien, työkavereiden ja alan ammattilaisten kanssa. Huolen ollessa aiheellinen, voi miettiä, mitä itse voisi tehdä lapsen auttamiseksi arjessa, vanhempien kanssa ja sosiaalityön palveluilla. Jos kuitenkin nämä tukitoimet

eivät riitä on kartoitettava lisätuen tarve ja sen saatavuus. Ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan eri asiantuntijoiden yhteistyötä ja tukipalveluiden käyttöä. (Huh-
tanen 2004, 48.)

4 LASTENSUOJELU

Lastensuojelun ydintehtävänä on turvata lapsen oikeus arvokkaaseen elämään ja taata mahdollisuus turvallisiin ihmissuhteisiin. Ihmissoikeussopimuksissa lastensuojelun kaksi tärkeintä käsiteparia muodostavat lapsen edun periaate ja yksityiselämän ja perhe-elämän suojan periaate. Joskus nämä käsiteparit voivat joutua ristiriitaan keskenään. Tämä lisääkin jännitettä lastensuojeluun, kuitenkin lastensuojelussa lapsen etu on keskeinen päätösten perusta. Lapsen kehityksen perustana ovat riittävät ja jatkuvat aikuiskontaktit, lapsen huomioon ottavat toimintatavat sekä turvallinen, terveellinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö. Lastensuojelun kokonaisuus koostuu peruspalveluista, ehkäisevästä lasten suojelusta sekä lapsi- ja perhekohtaisesta lastensuojelusta. (Taskinen 2010, 22 -24.)

Lastensuojelulain (L 13.4.2007/417) tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Laissa sanotaan, että ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista on lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla. Lapsen vanhemman ja muun huoltajan tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa säädetään. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin. Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa järjestämällä tarvittavia palveluja ja tukitoimia.

4.1 Ehkäisevä lastensuojelu

Lasten päivähoido on osa yhteiskunnan perheille tarjoamaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää. Päivähoido toimii keskeisenä osana ehkäisevää lastensuojelua tarjotessaan perheille tukea heidän kasvatustehtävässään ja tukiesseen lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan päihähoitoon ja varhaiskasvatukseen arjessa, lapsen tuen tarpeen eri

vaiheissa. Lapsen ja perheen tarvitsema tuki järjestetään mahdollisimman pitkälle tavallisten kasvatuspalveluiden yhteydessä. Päivähoidossa lapsi voi tarvita tukea fyysisen, tiedollisen, taidollisen, tunne- elämän tai sosiaalisen kehityksen osa- alueella. Huomioitavaa on myös, että tukea voidaan tarvita tilanteissa, joissa lapsen kasvuolot ovat vaarantuneet ja hän tarvitsee tästä syystä erityistä tukea. (Varhaiskasvatus ja päivähoito, Sosiaaliportti [viitattu 17.10.2013].)

Ehkäisevän lastensuojelun tarkoituksena on edistää ja turvata lapsen kasvua ja kehitystä sekä hyvinvointia ja tukea myös vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua tulee järjestää kunnan eri viranomaisten toimesta, erityisesti peruspalveluiden piirissä, eikä se edellytä, että perhe tai lapsi olisi lastensuojelun asiakkaana. Säännöksellä on annettu kunnille velvollisuus järjestää ehkäisevää lastensuojelua lapselle tai perheelle silloin, kun he eivät ole lastensuojelun asiakkaana. (Räty 2010, 4- 5.) Kunnan järjestämiä palveluita, joissa ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan voivat olla äitiys- ja lastenneuvolat, päivähoito, opetus ja nuorisotyö. Ehkäisevän työn tarkoituksena on havaita lapsen, nuoren ja perheen ongelmat varhaisessa vaiheessa, jolloin voidaan varhaisella tuella ehkäistä lastensuojelun tarvetta. (Ehkäisevä lastensuojelu, Sosiaaliportti [viitattu 17.10.2013].)

Paavolan ym. (2010, 12- 14) kyselystä selvisi, että päivähoidossa on liian vähän tietoa ehkäisevästä lastensuojelusta ja sen menetelmistä sekä päiväkotien resurssit koettiin liian vähäisiksi. Sosiaalitoimen vastauksista käy ilmi, että henkilöresurssien puute sekä sosiaalitoimen henkilöstöön kohdistuvat liian suuret odotukset koettiin ehkäisevän lastensuojelun esteeksi. Resurssitilanne monissa kunnissa on niin vaikea, etteivät lastensuojelun työntekijät ehdi edes hoitaa korjaavan lastensuojelun osuutta. Tuloksista selvisi, että parhaiten oli saatavilla ehkäisevänä lastensuojelun palveluna juuri lasten päivähoito. Ero muiden palveluiden saamiseen oli huomattava.

4.2 Avohuollon tukitoimet varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyön näkökulmasta

Lastensuojelu pyrkii aina ennaltaehkäisemään lapsen ja perheen tilanteen vaikeutumista ja kuntouttamaan tarvittaessa sekä vanhempia, että lapsia, jotta perheestä ei tarvitsisi enää kantaa lastensuojelullista huolta. Päivähoito voi toimia perheelle lastensuojelun avohuollon tukitoimena, jolla pyritään tasapainottamaan heidän elämänsä. (Heinämäki 2005, 82.) Lastensuojelun työntekijät voivat suositella tai velvoittaa perhettä viemään lapsi päivähoitoon, tällä varmistetaan lapsen perustarpeiden tyydyttäminen. Tämä on myös eräs tapa tukea kotikasvatusta. Lastensuojelun tukimuodot päivähoitossa ovat päiväkotiryhmä sinänsä ja päivähoitossa annettava varhaiskasvatus ja esiopetus. Lapselle tarvittavan tuen antavat myös perushoito, päiväjärjestys, ihmissuhteet, turvallisuus ja pedagoginen toiminta. (Koivunen 2009, 16.)

Lapsen sijoittamiseen päivähoitoon voi olla monia tekijöitä. Hänellä voi olla ongelmia käyttäytymisessä, tunne- elämässä, kehityksessä, sosiaalisissa suhteissa tai perushoidossa. Ympäristön kasvuolosuhteet voivat olla vaarantuneet, kasvatusilmapiiri voi olla huono, kriisi- tai ongelmatilanteet. Vanhemmilla ja perheellä voi olla ongelmia päihteiden, mielenterveyden, väkivallan, voimavarojen tai vanhemmuuden kanssa. (Kivimäki 2009, 79 [viitattu 28.10.2013].)

Lastensuojelun asiakkailla on samalla tavoin oikeus yleisiin tukipalveluihin, kuin muillakin lapsilla ja lapsiperheillä. Näitä palveluita ovat päivähoito, kotipalvelu ja toimeentulotuki. Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on oikeus subjektiiviseen päivähoitoon, siitä riippumatta onko lapsi lastensuojelun asiakkaana. Lastensuojelun avohuollon tukitoimena toteutettu päivähoito huomioi tämän lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa sekä päivähoitotoimeenpanossa. Näissä täytyy huomioida lastensuojelun asiakassuunnitelmassa esiin tuodut tarpeet. Esimerkkeinä näistä voi olla hoitomuoto, hoitoaika sekä erityisen avun ja tuen järjestämien lapselle sekä tuki vanhemmille lapsen kasvatuksessa. Osa varhaista tukea lapselle on lapsen ja perheen erityistarpeiden huomioiminen päivähoitoa järjestettäessä. (Yleiset sosiaalipalvelut, Sosiaaliportti [viitattu 28.10.2013].)

Lastensuojelun avohuollon tukitoimena järjestetään tukea lapsen ja perheen ongelmatilanteiden selvittämiseen. Yleisin tukimuoto on sosiaalityöntekijän neuvonta

ja ohjaus. Perheet tarvitsevat eri elämäntilanteissa erilaista tukea ja ohjausta. Yleensä tuki on kuuntelemista, läsnäoloa ja erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen pohtimista asiakkaan kanssa. Toisinaan käytetään toiminnallisempia menetelmiä. Työntekijän tulee ottaa huomioon työskentely-ympäristö, koska lapsen ja vanhempien on helpompaa puhua vaikeista asioista tutussa ympäristössä. Perheiden ja lasten ongelmatilanteisiin tulisi tarjota ennaltaehkäisevää tukea. Tämä ei ole pelkästään sosiaalitoimen tehtäväkenttää, vaan on koko palvelujärjestelmän yhteinen asia. (Tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen, Sosiaaliportti [viitattu 28.10.2013].)

Perhetyötä tehdään myös lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Se voi esimerkiksi olla perheen kotona tehtävää perhetyötä. Se voi olla perhetyöntekijän antama keskusteluapua tai tukea erilaisissa arjen toiminnoissa. Perhetyöllä voidaan tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään, tehdä vanhemmuuden arviointia ja järjestää lapselle hänen hyvinvointiaan tukevaa toimintaa. Lastensuojelun perhetyön todetaan olevan lastensuojelulain tarkoittamaa perhe- ja yksilökohtaista, ennalta ehkäisevää tai korjaavaa avohuollon tukitoimintaa. Keskeisintä perhetyössä on lapsen edun turvaaminen, vaikka sitä tehdäänkin yhteistyössä perheen ja perheenjäsenten kanssa. Perhetyön tarkoituksena on asiakasta lähelle viety, perheen omia voimavaroja tukeva työskentely. Perustehtävänä on lapsiperheiden tukeminen ja kuntouttaminen vaikeissa elämäntilanteissa lastensuojelun sosiaalitoimen tukitoimena, kun lapsen huolenpito, tarpeet ja turvallisuus ovat uhattuna. (Perhetyö, Sosiaaliportti [viitattu 28.10.2013].)

4.3 Varhaiskasvatuksen rooli lastensuojelussa

Lastensuojelun tarve voi johtua monista eri syistä. Lapsen ja hänen läheisensä ollessa lastensuojelun asiakkaina, on lapsen todettu eläneen tai olevan riskioliossa. Siksi lastensuojelun tulee aina pyrkiä ennaltaehkäisemään tilanteiden vaikeutumista ja kuntouttamaan lasta tai vanhempia, jotta lastensuojelun tarvetta ei enää olisi. Ensisijaisesti perhettä pyritään auttamaan avohuollollisin keinoin ja päivähoito kuuluu avohuollon tukitoimiin. Toisille lapsille päivähoito voi olla avohuollon tukitoimi, kun taas toisille se on peruspalvelua. Päivähoidon henkilöstön suuri haaste

onkin tukea lasta kasvatuksellisesti, kun perheen tilanne vaatii lastensuojelun tukitoimia. (Heinämäki 2005, 82.)

Lapsen ohjautuessa päivähoitopalveluihin lastensuojelun avotukitoimena on tästä yleensä virkamiespäättös tai sosiaalityöntekijän ohjaus. Tämä tarvitsee suunnitelmallista yhteistyötä ja perheen tilanteen seurantaan lastensuojelun kanssa. Toisinaan lapsi ohjataan päivähoitoon ilman avotukitoimen luonnetta, tällöin ohjaus voi tulla muilta eri tahoilta perheen asiakaskontaktien kautta. Tällöin päivähoitoon ei perheen tuen tarve tule tietoon ennakkoon, vaan mahdollisesti vasta myöhemmin. Tässä on kuitenkin vaarana se, että menettely viivästyttää perheen tuen tarpeen tunnistamista. (Heinämäki 2004, 51.)

Junttilan (2004, 15) mukaan lastensuojelu sijoittaa usein lapsen päiväkotiin tiedottamatta henkilökunnalle mitään lapsen tilanteesta tai hänen perheensä pulmista. Tämä johtuu luultavasti vaitiolovelvollisuudesta tai asiakasperhe on kieltänyt tietojen jakamisen. Tavoitteita ja niiden seurantaan ei suunnitella ja toteuteta. Päivähoitohenkilökunnan on vaikea auttaa, jos se ei tiedä mitään lapsen tai hänen perheensä tilanteesta ja ongelmista. Parhaassa tapauksessa lastensuojelun työntekijä saa päivähoiton työntekijästä ammatillisen työparin.

Päivähoito voi olla myös se taho, joka käynnistää keskustelun lastensuojelun tarpeesta. Silloin kun päivähoiton henkilökunta arvioi lapsen olevan lastensuojelun tarpeessa, he ovat lastensuojelulain mukaan ilmoitusvelvollisia. Tällöin tulee ottaa yhteyttä lastensuojeluun, jonka työntekijät taas arvioivat tilanteen. Huomioitavaa on, että päivähoiton henkilökunnan ei tarvitse itse osatakaan arvioida, syntyykö lastensuojelun tarve vai ei, pääasia on, että huoli on saatettu lastensuojelun tietoon. (Heinämäki 2005, 82.)

4.4 Lastensuojeluilmoitukset

Lastensuojelun asiakkaaksi tulo voi käynnistyä eri tavoin. Aloitteen tullessa perheen sisältä, sitä useimmiten hakee äiti. Kuitenkin joka toisen lapsen asiassa yhteydenottaja oli joku perheen ulkopuolinen henkilö. Yleensä lastensuojeluasia on lähtenyt liikkeelle virallisesta lastensuojeluilmoituksesta. Pääasiassa ilmoituksen on tehnyt joku viranomainen tai palvelun tuottaja. (Bardy 2009, 64- 65.) Varhais-

kasvatuksessa huolta aiheuttavia tilanteita voivat olla esimerkiksi lapsen hoitamattomuus, kuten epäsiisteys ja vuodenaikaan nähden epäsopiva vaatetus. Lapsen puheista voi käydä myös ilmi perheen sisäisiä asioita, jotka herättävät huolta varhaiskasvattajissa tai vanhemmat saattavat hakea lasta hoidosta alkoholilta haisten. Selvät merkit pahoinpitelystä aiheuttavat välittömän lastensuojeluilmoituksen teon tarpeen.

Perinteinen lastensuojeluilmoitus. Varhaiskasvatuksen ammattilaisille asetetaan lakisääteinen velvollisuus lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, silloin kun he ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoivan ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Varhaiskasvatuksessa lastensuojeluilmoituksen tekeminen liittyy ennen kaikkea lapsen vanhempiin, kotiin ja ympäristötekijöihin. Tällöin yleensä varhaiskasvatus on saanut tietää perheen tilanteesta tai ongelmista. Lastensuojeluilmoitusta ei tehdä vain siksi, että lastensuojelulain oletetaan edellyttävän sitä. Eikä myöskään siksi, että oletetaan ehkäisevän lastensuojelun olevan osa lastensuojelua. Tällöin lastensuojelu tulee tietämään mitä lapsen elämässä tapahtuu. Mikäli on aihetta huoleen, mahdollinen lastensuojelutoimenpiteiden tarpeellisuus on selvitettävä. (Mahkonen 2012, 179- 180.)

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus on syytä tehdä jos on perusteltua epäillä, että syntyvä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen. Ennakollisen lastensuojeluilmoituksen tekeminen on rajattu sellaisiin tilanteisiin, joissa ilmoittajalla on varmaa tietoa esimerkiksi lapsen äidin päihdeongelmasta, vakavasta mielenterveyden häiriöstä tai vapausrangaistuksesta. Lapsen syntymän jälkeen tarvittavia tukitoimia voivat olla esimerkiksi lapsen sijoittaminen kuntouttavaan yksikköön yhdessä vanhemman kanssa, tehostettu perhetyö tai kiireellinen sijoitus. (Taskinen 2010, 50, 53.)

5 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA TOTEUTUS

Tutkimusaiheemme on lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyö JIK-alueella. Aihe kiinnostaa meitä molempia henkilökohtaisesti oman työn kautta. Työskentelemme varhaiskasvatuksessa ja olemme kiinnittäneet huomiota lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen väliseen vähäiseen yhteistyöhön. Opinnäytetyön lähtökohta on toisen opinnäytetyöntekijän ammatillinen essee, jossa käsiteltiin samaa aihepiiriä. Aihe on ajankohtainen, koska lastensuojeluilmoitusten määrä on lisääntynyt ja lastensuojelun piirissä olevia lapsia on varhaiskasvatuksessa aiempaa enemmän. Perheiden moninaiset ongelmat ovat lisääntyneet ja tämä näkyy myös varhaiskasvatuksen arjessa. JIK- alueen valitsimme siksi, että siellä ei ole tehty mitään tämän kaltaista tutkimusta aikaisemmin.

5.1 Tutkimuksen kohde

Tutkimuksen kohteena on JIK-alue. Tämä tarkoittaa Kurikan kaupunkia sekä Jalasjärven ja Ilmajoen kuntia, jotka muodostavat keskenään JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän. Tämän tarkoituksena on tuottaa jäsenilleen terveyden- ja sairaanhoitopalveluita, vanhustenhuollon palveluita, ympäristöterveydenhuollon palveluita sekä Kurikan sosiaalitoimen palvelut. (JIK peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä [viitattu 9.4.2014].)

Jalasjärvi on noin 8 000 asukkaan kunta Etelä-Pohjanmaalla. Jalasjärven varhaiskasvatuspalveluista vastaa kaksi päiväkotia (kolmas valmistumassa), yhdeksän ryhmäperhepäiväkotia sekä useita perhepäivähoitajia. Sosiaalityössä lastensuojelun puolella toimii kolme sosiaalityöntekijää sekä perhetyöntekijä. (Jalasjärven kunta [viitattu 9.4.2013].)

Ilmajoella asukkaita on noin 12 000. Ilmajoen varhaiskasvatuspalveluista vastaa kahdeksan päiväkotia, yhdeksän ryhmäperhepäiväkotia sekä useita perhepäivähoitajia. Lastensuojelun sosiaalityöstä vastaa kolme sosiaalityöntekijää. (Ilmajoen kunta [viitattu 9.4.2014].)

Kurikassa asukkaita on noin 15 000. Kurikan varhaiskasvatuksesta huolehtii seitsemän päiväkotia sekä useita perhepäivähoitajia. Ryhmäperhepäivähoitoa hoitomuotona ei Kurikassa ole. Lisäksi siellä toimii avoin päiväkotitoiminta SoPeVa. Kurikan sosiaalitoimi on siirtynyt vuoden 2013 alussa JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alle. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöinä toimii 4 sosiaalityöntekijää sekä perhetyöntekijöitä. (Kurikan kaupunki [viitattu 9.4.2014].) Kurikassa toimii opinnäytetyötä tehdessä Palmikko-hanke (2013-2016), jolla halutaan tukea lapsiperheitä. Sen tavoitteena on luoda yhteistyömalleja myös lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välille.

5.2 Tutkimuksen tausta ja tavoite

JIK –alueella ei ole aiemmin tämän suuntaista tutkimusta tehty. Olimme suunnitelleet tekemämme tutkimuksen Seinäjoen alueella, mutta saimme selville, että Seinäjoella oli juuri tehty hyvin samankaltainen tutkimus (Kaukola, 2013).

Tutkimuksella pyrimme selvittämään yhteistyön toteutumista ja miten sitä voisi kehittää. Pyrimme tutkimuksella saamaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Millaista yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä on?
- Miten lastensuojelu kokee yhteistyön varhaiskasvatuksen kanssa?/ Miten varhaiskasvatus kokee yhteistyön lastensuojelun kanssa?
- Miten yhteistyötä voisi kehittää?

5.3 Tutkimuksen toteutus

Tutkimusmenetelmänä käytimme kvalitatiivista eli laadullista tutkimusotetta. Laadullinen tutkimus perustuu ensisijaisesti ihmisten havaintokykyyn ja ymmärrykseen (Stake 2010, 11). Laadullisessa tutkimuksessa suositetaan aineiston keruumene-

telminä mm. teemahaastatteluja, osallistuvaa havainnointia ja ryhmähaastatteluja. Kohderyhmä valitaan aina tarkoituksenmukaisesti. Laadullisen tutkimuksen tutkimussuunnitelma muodostuu tutkimuksen edetessä. Suunnitelmaa muutetaan olosuhteiden mukaisesti jos on tarvetta. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja aineisto tutkitaan sen mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 164.)

Tuomi ja Sarajärvi (2002, 17- 18), pohtivat mitä on laadullinen tutkimus. Tärkeäksi kysymykseksi nousee laadullisen tutkimuksen suhde teoriaan ja teoreettiseen. Tarvitaanko laadullisessa tutkimuksessa teoriaa? Edustaako laadullinen tutkimus teoreettista vai empiiristä analyysiä. Teoriaa tarvitaan laadullisessa tutkimuksessa ja se on välttämätöntä. Teoriaa tarvitaan myös metodien, tutkimuksen etiikan ja luotettavuuden hahmottamiseen ja ylipäättään tutkimuskokonaisuuden mieltämiseen.

Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on kuvata todellista elämää. Kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Arvot muovaavat sitä miten pyritään ymmärtämään tutkittavia ilmiöitä. Pyrkimyksenä on löytää tai paljastaa tosiasioita. Laadullisessa tutkimuksessa suositaan ihmisiä tiedon keruun välineinä. Tutkija luottaa omiin havaintoihin ja keskusteluihin tutkittavien kanssa. Tutkijan pyrkimyksenä on paljastaa odottamattomia seikkoja. Lähtökohtana on aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu (Hirsjärvi ym. 2010, 161, 164).

Eskolan ja Suorannan (2000, 61- 62) mukaan laadullisessa tutkimuksessa aineiston koolla ei ole välitöntä vaikutusta tai merkitystä tutkimuksen onnistumiseen. Ei ole olemassa sääntöä, joka määrittäisi miten suuri tulisi aineiston olla. Aineiston tehtävänä on olla tutkittavan apuna rakennettaessa ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole ainoastaan kertoa tutkimuksen aineistosta, vaan tavoitteena on pyrkiä rakentamaan siitä kestäviä näkökulmia. Tärkeää on kuitenkin arvioida sitä, koska aineistoa on riittävästi. Tähän vastauksena on, että aineistoa on riittävästi silloin, kun uudet tapaukset eivät tuota enää mitään tutkimusongelman kannalta uutta tietoa. Tällöin puhutaankin aineiston kyläntymisestä eli saturaatiosta.

5.4 Tutkimusaineiston keruu

Keräsimme aineiston teemahaastattelujen avulla. Hirsjärven (2010, 204- 205) ym. mukaan haastattelu on ainutlaatuinen tiedonkeruumenetelmä, koska siinä ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa. Haastattelun etuna on joustavuus aineistoa kerätessä. Haastatteluaiheiden järjestystä voi säädellä ja on enemmän mahdollisuuksia tulkita vastauksia. Haastattelun avulla voi selvittää tarvittaessa saatavia vastauksia sekä syventää saatavia tietoja. Tärkeää on myös perustelujen pyytäminen esitetyille mielipiteille. Haastattelussa voidaan myös tarpeen mukaan käyttää selventäviä lisäkysymyksiä.

Teemahaastattelun valitsimme siksi, että aihe on arkaluontoinen, tuottaa todennäköisesti vastauksia monitahoisesti ja moniin suuntiin. Haastattelun avulla voimme myös selvittää ja syventää saatavia tietoja esimerkiksi pyytämällä perusteluja esitetyille mielipiteille. Sen etuna on myös, että haastateltaviksi suunnitellut ihmiset saadaan yleensä mukaan tutkimukseen. (Hirsjärvi ym. 2010, 204- 206.)

Teemahaastattelu on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto. Tälle haastattelulle on oleellista, että haastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat. Haastattelut voidaan toteuttaa yksilöhaastatteluna, parihaastatteluna tai ryhmähaastatteluna. Näitä haastatteluja voidaan käyttää myös toisiaan täydentävinä. (Hirsjärvi ym. 2010, 208, 210.) Teemahaastattelussa haastattelija varmistaa, että kaikki etukäteen päätetyt teema- alueet käydään haastateltavan kanssa läpi. Teema- alueiden järjestys ja laajuus voi vaihdella haastattelujen välillä. Haastateltavalla tulee olla jonkinlainen tukilista käsiteltävistä asioista. (Eskola & Suoranta 2000, 86.)

Anoessamme tutkimuslupaa kuntien varhaiskasvatuksesta sekä lastensuojelusta, suurimmasta osasta meille ehdotettiin suoraan, ketä voisimme haastatella. Otimme heihin yhteyttä sopiaksemme haastatteluajankohdat. Saimme yhteensä kahdeksan haastateltavaa ja jokainen kunta tuli edustetuksi haastatteluissa. Toteutimme haastattelut yksilöhaastatteluina. Jaoimme haastateltavat puoliksi, joten kummallekin tuli suurin piirtein yhtä monta haastateltavaa. Yhden haastattelun toteutimme parihaastatteluna, jossa olimme myös molemmat mukana.

5.5 Tutkimusaineiston analysointi

Tutkimuksessamme käytimme menetelmänä sisällönanalyysiä. Tällä menetelmällä pyritään saamaan tutkittavasta asiasta kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa sekä pyritään sanallisesti kuvaamaan dokumenttien sisältöä. Sisällönanalyysillä saadaan kerätty aineisto järjestettyä johtopäätösten tekoa varten. Tutkimustulosten analysoinnissa käytimme aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin kuuluu aineiston pelkistäminen, aineiston ryhmittely ja teoreettisten käsitteiden luominen aineistosta. (Tuomi & Sarajarvi 2002, 105, 107, 111.)

Haastatteluiden jälkeen kuuntelimme ne läpi ja kirjoitimme ne auki sana sanalta eli litteroimme. Olemme lukeneet vielä litteroidut haastattelut läpi muutamaan kertaan. Tämän jälkeen etsimme oleellimmat tiedot tutkimuskysymyksiin ja koodasimme ne väreihin. Tämän jälkeen jaoin vastaukset kolmeen isoon teemaan tutkimuskysymysten alle muodostetun haastattelurungon (Liite 7) perusteella. Teemoiksi nousivat tieto varhaiskasvattajan/ lastensuojelutyöntekijän työstä, yhteistyön kokeminen varhaiskasvattajan näkökulmasta/ lastensuojelutyöntekijän näkökulmasta sekä yhteistyön kehittäminen. Tieto toisen työkuvausta jaettiin pienempiin kategorioihin, samoin yhteistyön kokeminen.

5.6 Luotettavuus ja eettisyys

Eettisesti hyvän tutkimuksen tekeminen edellyttää, että tutkimusta tehdessä noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Näihin käytäntöihin kuuluu muun muassa tiedeyhteisön tunnustamat toimintatavat, kuten rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus niin tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä, kuin tutkimusten sekä tulosten arvioinnissa. Tutkimuksen teossa tulee myös soveltaa tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia sekä eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Tutkimus on tullut suunnitella, toteuttaa ja raportoida yksityiskohtaisesti tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla.

Myös toisten tutkijoiden työtä ja saavutuksia tulee arvostaa. (Hirsjärvi ym. 2010, 23-24.)

Kaikissa tutkimuksissa pyritään välttämään virheiden syntymistä ja arvioimaan tutkimuksen luotettavuutta. Luotettavuuden arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia mittaus- tai tutkimustapoja. Tutkijan tarkka kuvaus tutkimuksen toteuttamisesta parantaa laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Se koskee tutkimuksen kaikkia vaiheita. Olosuhteet, joissa aineisto on tuotettu, tulisi kuvata selkeästi ja totuudenmukaisesti. On tärkeää kertoa haastatteluihin käytetty aika, mahdolliset häiriötekijät, mahdolliset virhetulkinnat sekä tutkijan oma itsearviointi tilanteesta. Laadullisessa aineiston analyysissä on keskeistä luokittelujen tekeminen ja on tärkeää kertoa, mihin niiden tekeminen perustuu. (Hirsjärvi ym. 2010, 231-232.)

Lupasimme haastateltaville, että heitä ei voida tunnistaa tutkimustuloksista. Osassa haastateltavia herätti huolta se, miten tuomme julki tutkimustulokset ja heidän tunnistettavuutensa. He kokivat tärkeäksi, että heitä ei tunnisteta, koska tutkimuksen kohteena ovat pienet kunnat. Tämän vuoksi emme ole jaotelleet haastateltavia kunnittain tai ammattialueittain.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Seuraavassa luvussa tuomme esille tutkimuksesta nousseita tärkeimpiä tuloksia. Jaottelimme tulokset haastattelurungon teemojen mukaan. Haastattelut olivat vapaamuotoisia ja ne etenivät joustavasti. Vastaajat saattoivat vastata useaan kysymykseen yhdessä vastauksessa, joten emme turhaan toistaneet samoja kysymyksiä useaan otteeseen. Haimme vastauksiin syvyyttä tarkentavilla kysymyksillä.

6.1 Tutkimustulosten taustaa

Haastattelimme yhteensä kahdeksaa varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijää JJK- alueelta. Kaikki haastateltavat olivat naisia ja työkokemusta heillä oli sosiaaalialalta neljästä vuodesta yli kahteenkymmeneen vuoteen. Haastattelujen kesto oli 25- 60 minuuttia. Kuusi haastatteluista olivat yksilöhaastatteluja ja yksi parihaastattelu. Haastattelut suoritettiin haastateltavien työpaikoilla ja haastattelutilanteet olivat rauhallisia ja rentoja. Haastattelut toteutettiin maaliskuussa 2014. Haastattelut olemme litteroineet ja numeroineet juoksevilla numeroilla (H1, H2 jne.).

6.2 Varhaiskasvattajien tieto lastensuojelun työstä

Kysyimme haastateltavilta kuinka hyvin he tuntevat lastensuojelutyöntekijöiden työtä ja kaipaisivatko siitä lisää tietoa sekä millainen tieto olisi tarpeellista. Kaksi vastaajista oli työskennellyt myös aiemmin lastensuojelun puolella, joten he kokivat tuntevansa hyvin lastensuojelun työkenttää.

Tunnen tosi hyvin lastensuojelun työnkuvaa, se on mun tämän hetken työn valttikortti (H5).

Kolme vastaajista koki, että eivät tunne tarpeeksi lastensuojelun työntekijän työtä. Osa vastaajista myös ilmaisi, että ei tunne lastensuojelun työntekijöitä, eikä tiedä, kehen tulisi ottaa yhteyttä, mikäli tilanne niin vaatisi.

Hyvin huonosti, että nyt on oikee miettinykki sitä, että mä en oikeesti tiedä, että ketä ne siellä edes on (H4).

Kaikki vastaajat kuitenkin kokisivat hyödylliseksi tiedon lisäämisen ja sen päivittämisen. Lisää tietoa toivottiin lastensuojelun käytännön työstä. Kolme vastaajista toivoi myös tietoa siitä, milloin lastensuojeluilmoitus pitäisi tehdä.

Yleensä lastensuojelusta ja minkälaisissa asioissa ja kuinka puuttua ja kuinka toimia. (H6).

...ehkä sellasia käytännön asioita, millä tavalla omassa kunnassa nämä prosessit etenee... Se paljo herättää ihmisissä varhaiskasvatuksen puolella mietintää, että missä vaiheessa se täytyis tehdä se esimerkiksi lastensuojeluilmoitus...(H3)

Vastaajat muun muassa toivoivat oppivansa tuntemaan lastensuojelun työntekijöitä, silloin olisi helpompaa ottaa yhteyttä perheiden ja lasten asioissa. Vastaajat ehdottivat tiedon lisäämiseksi muun muassa yhteisiä koulutuksia ja tapaamisia, joissa voisivat tutustua toisiinsa ja toistensa työhön.

Tunnetaan kasvot ja tiedetään, että ollaan oltu joskus saman pöydän ääreskin, se jo helpottaa sitä yhteyden ottoa ja yhteistyön tekemistä, kaikki tämmöset hyvin pienet arkiset asiat vaikuttaa. (H5).

...varmaan tiivistämällä yhteistyötä, että esimerkiksi pitämällä yhteisiä tapaamisia tai he vois tulla vaikka esittäytymään koko päivähoiton väelle...sellainen koulutus missä he kertovat työstään ja lastensuojelusta ja sitte ehkä myös toisinpäin, että sellanen tiivistäminen kaiken kaikkiaan vois olla. (H3).

6.3 Lastensuojelun tieto varhaiskasvatuksen työstä

Lastensuojelun työntekijöiden haastatteluista kävi ilmi, että lastensuojelussa koettiin olevan perustietoa varhaiskasvatuksen työstä tehdyn yhteistyön sekä koulutusten ja opinnoissa suoritettujen harjoittelujen kautta. Yksityiskohtaista tietoa varhaiskasvatuksen työstä heillä ei ollut. Tietoa kaivattiin lisää, koska varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä on useita yhteisiä asiakasperheitä ja –lapsia. Tiedon lisääminen varhaiskasvattajien työstä voisi edistää ja lisätä yhteistyötä.

Vois olla varmaan enemmänki, sitte et mitä se työ on. (H7)

Tunnen jonkun verran varhaiskasvattajien työtä, mutta enemmänkin tietoa voisi olla.. että tietäisi mitä siihen työpäivään kuuluu. (H2)

6.4 Yhteistyö lastensuojelun kanssa varhaiskasvatuksen kokemana

Yleisin yhteistyön muoto oli konsultoivat puhelut lastensuojeluun. Konsultoinnin syiksi vastaajat kertoivat huolta aiheuttavat tilanteet lapsen tai perheen kanssa. Muutama vastaaja koki saavansa lastensuojelun työntekijän tarvittaessa hyvin kiinni puhelimitse. Kaksi vastaajaa oli kokenut lastensuojelun työntekijän puhelimitse kiinni saamisen hankalaksi, ei ollut saanut akuutissa tilanteessa kiinni. Vastaajat toivoivat voivansa luottaa siihen, että lastensuojelusta soitetaan takaisin, mikäli työntekijöitä ei saa kiinni..

No, ainakin mä täällä koen, että tota jos on ollu asiaa, että niinku justiin tämä konsultointinen, että kyllä heidän luokse pääsee ja kyllä he niinku sitten yleisellä tasolla kertoo asioista..(H3)

...konsultoivia puheluja on muutamia ja sitten sen myötä niin kuin toiminu...(H6)

Yleisesti tulosten perusteella kävi ilmi, että konsultoivat puhelut yksinään eivät riitä hyvän yhteistyön ylläpitämiseen. Kaksi vastaajista oli tehnyt yhteistyötä varhaiskasvatuksessa avohuollon tukitoimena olevien lasten asioissa. Yksi vastaaja mainitsi myös toimineensa valvottujen tapaamisten valvojana. Kaikki vastaajat kokivat tehdyn yhteistyön riittämättömäksi

Mutta kyllähän se on niin, että aina niitä ei tahdo saada puhelime-la kiinni, kun ovat kans kiireisiä. Kerran kun meillä oli sellainen akuutti tilanne, ei saatu kiinni virka-aikana. (H5)

Voisinko nyt sanoa aika jyrkästi, että se ei toimi, että tota kyllä me kaivattais lisää. Me ollaan samojen perheitten, samojen lasten kanssa kuitenkin työskennellään.(H3)

Ei, ei se toimi. Ei, niinku ei millään lailla. (H4)

Erityisen tärkeänä varhaiskasvatuksen työntekijät kokivat, että mikäli lapsi tulee varhaiskasvatukseen lastensuojelun avohuollon tukitoimenpiteenä, he olisivat tietoisia asiasta. Toivottiin myös, että varhaiskasvatukselle kerrottaisiin selkeästi, millaisia tavoitteita tällä tukitoimella on. Yhteiset tapaamiset lapsen perheen, varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä koettiin tärkeiksi tällaisessa tilanteessa.

..kun se on kerta avohuollon tukitoimena myönnetty se päivähoito, niin miksi, mitä ne on ne tavoitteet, mitä päivähoidolta odotetaan? Ja silloin se perhe tulee kans tietoiseksi siitä, että jos nämä ei onnistu, ne rupeaa ontumaan, niin meidän työntekijöillä on velvollisuus ilmoittaa siitä sosiaalityöntekijälle, että nyt nää tavoitteet ei täyty. Mutta just se, että se lapsi vaan tulee tänne, eikä me tiedetä mistään mitään, me vaan otetaan ja totta kai, se menee muitten mukana ja saa saman palvelun kuin mitkä muutkin, mutta jos sillä on ollut joku tarkoitus, että miksi päivähoitoon, niin kyllä se on tärkeää, että molemmat osapuolet siitä tietää. Se on sen lapsen etu .(H5)

Lastensuojelun puolella ajatellaan niin, ettei korosteta sitä asiaa, että on perhetyön asiakas. Kuitenkin varhaiskasvatuksessa voitais enemmän auttaa ja kiinnittää huomiota oikeisiin asioihin, jos sieltä tulisi sitä tietoa, että perhe on lastensuojelun asiakas, siihen toivoisin lisää avoimuutta. (H1)

Yleisesti vastauksista käy ilmi, että varhaiskasvatuksen työntekijät kokevat jäävänsä ilman lastensuojelun tukea huolta aiheuttavissa asioissa. Esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen jälkeen varhaiskasvatuksessa ei tiedetä, mitä tapahtuu tai miten edetään. Tiedon koetaan kulkevan lähinnä yhteen suuntaan eli varhaiskasvatuksesta lastensuojeluun päin. Uusia yhteistyömuotoja toivotaan kehitettäväksi ja yhteistyön toivotaan parantuvan, jotta voitaisiin parhaalla mahdollisella tavalla auttaa ja tukea lasta ja perhettä.

No se kulkee ehkä niinku yhteen suuntaan, jos taas saa kärjistetysti sanoa...sitten niinku on päivähoidosta on tehty niin sitten se kokemus on sellainen, että, että toisaalta päivähoidon väki on jäänyt vähän yksin sen asian kanssa. Niin, että se ilmotus on tehty ja se asia on periaatteessa sitten siirtynyt lastensuojelun puolelle, niin sitte ehkä päivähoidossa on sitte jäänyt niinku sellainen olo, että mitä nyt? Että mitä nyt pitäis tehdä? (H3)

Eli tavallansa se pitää erottaa, että mikä tieto saakin kulkea, mutta mikä tieto meille ei saa kulkea ja pitää ymmärtää se vaitiolovelvollisuuden raja, mitä ei voi ylittää, ainakaan ilman sen perheen lupaa. Mutta joskus odotetaan sellaista tietoa yhteistyötaholta, mitä se ei voi antaa. Ja sitten sanotaan, että se tieto ei kulje. Ei se kuljekaakaan, jos ei sen saa kulkea. Nää lait nyt vaan menee, niin kuin ne menee ja niitä pitää noudattaa. (H5)

Varhaiskasvatuksessa ymmärretään myös vaitiolovelvollisuuden asettamat rajoitukset. Varhaiskasvattajat haluaisivat saada perheestä vain varhaiskasvatuksen kannalta tarpeellisen tiedon, jotta lapsen tukemista pystyttäisiin toteuttamaan mahdollisimman hyvin.

Onhan se tietenki vaitiolovelvollisuus, mutta kun jotenki aattelee, että se sitte taas olis helpottanu munki työtä ja mäki tietäisin mihiinä mennään..(H4)

6.4.1 Yhteistyötä edistävät tekijät

Suurin osa haastateltavista koki tärkeäksi yhteistyötä edistäväksi tekijäksi sen, että tuntee ja tietää, ketä lastensuojelussa työskentelee. Silloin on helppo ottaa yhteyttä lasten ja perheiden asioissa.

..mun toimiminen lastensuojelun kans on suht hyvää, kun mä tunnen ne työntekijät siellä niin hyvin, niin se on mulle helppoa.(H5)

Mutta sitten tosiaan toimii se, että kun kysytään sieltä kyllä sieltä ihan neuvoja tuloo. (H6)

Mahdollisuus konsultoida lastensuojelun työntekijöitä koettiin hyvänä asiana. Voi kysyä yleisellä tasolla neuvoa tarvitsematta kertoa, kenestä on kyse. Neuvot ja ohjeet antavat tukea varhaiskasvattajalle epäselvissä tilanteissa.

Ja se on mun mielestä kiva, että voi konsultoida, että sitten se ehkä niinku madaltaa sitä kynnystä olla sinne yhteydessä, ei tarvi heti sanoa nimellä (perheen).(H6)

Osa vastaajista piti avoimuutta merkittävänä tekijänä yhteistyön toimivuudessa. Kahdella vastaajalla oli tietoa yhteistyölomakkeen käytöstä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä. Tämä koettiin hyväksi käytännöksi yhteistyön ja tiedon lisäämisessä.

Yhteistyötä edistäis se lomake, että se jos saatais täytettyä ja tehtyä siitä sellainen toimintatapa, miten sitä seurataan ja ollaan yhteydessä ja tarkistetaan. Mä näkisin sen lomakkeen sellaisena konkreettisena välineenä. (H5)

6.4.2. Yhteistyötä estävät tekijät

Vaitiolovelvollisuus ja erilainen lainsäädäntö koettiin yhteistyötä estävänä tekijänä. Nämä seikat olivat vastaajilla hyvin tiedossa. Vastaajat tiedostivat perheiden mahdollisuuden kieltää yhteistyö ja asioiden jakaminen lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä.

Yhteistyötä estää se vaitiolovelvollisuus. Se on niin tiukka, että he ei vaan voi kertoa asioista, vaikka haluaisivatkin. Ne on niin isoja lainsäädännöllisiä juttuja. Kaikkihan on siitä perheestä kiinni, jos perhe on suostuvainen, että asioista saa puhua, sen avulla voitais perheen asioita paremmin tukea. (H1)

Myös tiedon puute ja ennakkoluulot lastensuojelusta estivät yhteistyötä. Osa vastaajista koki, ettei heillä ole tarpeeksi tietoa lastensuojelusta ja tämä aiheutti pelkoa ottaa yhteyttä sinne, mitä tästä yhteydenotosta seuraa perheelle. Varhaiskasvatuksessa pelätään edelleen lastensuojeluilmoituksen tekoa, vaikuttaa siltä, että sen pelätään johtavan suoraan huostaanottoon. Myös huoli vanhempien reagoinnista tuntuu vaikuttavan päätökseen tehdä lastensuojeluilmoitus. Tämä voi johtua siitä, että perheen kunnioitus on yksi tärkeimmistä varhaiskasvatuksen arvoista ja kasvatuskumppanuutta korostetaan varhaiskasvatuksessa runsaasti. Estääkö tämä varhaiskasvattajien virkavelvollisuuden toteuttamisen eli esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen teon?

Ennakkoluulot varmaankin estää, niinku voi olla että, ihan niinku myös päivähoidon henkilöstöllä, jos ei ole tietoa siitä, että mitä et, sitä pidetään niinku sellasena peikkona...(H6)

Ajan puute ja yhteisen ajan löytäminen tapaamisille koettiin samoin yhteistyötä estäväksi tekijäksi. Vastaajilla oli tiedossa lastensuojelun resurssipula ja jatkuva kiire. Myös omasta työstä vapaan ajan löytäminen tapaamisille koettiin niukaksi. Erilaiset tapaamiset ja palaverit vievät aikaa perustyötä lasten kanssa.

No, ehkä ajanpuute vois olla niinku, aika on niin rajallista kuitenkin niilläkin varmasti on siellä, en sitä sano, etteikö olis töitä, ihan varmasti on töitä... löytää sitte se kaikille sopiva ajankohta. (H4)

6.5 Yhteistyö varhaiskasvatuksen kanssa lastensuojelun kokemana

Lastensuojelun työntekijät olivat tehneet yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa avohuollon tukitoimena päivähoitoon sijoitettujen lasten asioissa. Konsultoivat puhelut molemmin puolin sekä neuvonta olivat osa yhteistyötä. Yhteistyön tekemistä helpottaa, kun tuntee ihmisiä nimien takana, silloin on helpompi ottaa yhteyttä, kun tietää kenen kanssa puhuu. Yhteistyö koettiin kuitenkin monelta osin toimimattomaksi, johon omalta osaltaan vaikuttaa erilainen lainsäädäntö sekä toimintaperiaatteet.

Yhteistyössä on haasteita, ei ole yksiselitteistä mieltä, miten voidaan yhteistyötä tehdä. Joskus näkökulmat törmää, eikä löydy yhteistä linjaa ja säveltä kaikissa asioissa. Johtuen siitä, että työskennellään eri organisaatioissa, joissa erilaiset toimintaperiaatteet, eri lait. Eikä tunneta toinen toistemme työtä riittävästi, sen rajoituksia ja sisältöjä. (H2)

Kaikki haastateltavat kokivat kuitenkin, että varhaiskasvatuksen työntekijöihin on helppo olla yhteydessä ja heiltä saa hyvin esimerkiksi lastensuojelutarpeen selvitykseen tarvittavia tietoja. Lastensuojelun työntekijät kokivat, että yhteistyötä varmasti lisäisi se, jos varhaiskasvatuksesta tehtäisiin enemmän lastensuojeluilmoituksia. Varhaiskasvatuksesta tehdään edelleen hyvin vähän lastensuojeluilmoituksia verrattuna kouluun tai neuvolaan.

Sitä kovasti kaivattais enemmän, et uskallettais ottaa asioita puheeksi ja uskallettais tehdä niitä ilmoituksia ja noudattaa lakia, et kynnys ei olis nii korkea. (H8)

Lastensuojelun työntekijät kokevat saavansa hyvin tietoa varhaiskasvatuksen työntekijöiltä, erityisesti lastensuojelutarpeen selvitystä tehtäessä. Vaitiolovelvollisuus rajoittaa lastensuojelun työntekijöiden tiedon antamista lapsen tilanteesta varhaiskasvatukselle. Mikäli perhe ei anna lupaa yhteistyön tekemiseen ja tiedon välittämiseen varhaiskasvatukseen, yhteistyön tekeminen tältä osin on lähes mahdotonta.

Vaitiolovelvollisuus vaikuttaa todella paljon tiedon kulkuun. Asiakas asettaa joskus rajoja siihen mitä voimme puhua. Usein kuitenkin saadaan asiakkaan lupa. (H2)

Kukaan vastaajista ei ollut täysin tyytyväinen yhteistyöhön. Vastaajat kokivat, että yhteistyötä tulisi tehdä lisää ja siihen tulisi luoda uudenlaisia, toimivia käytäntöjä, joilla voitaisiin asiakasperheitä ja lapsia paremmin tukea. Mahdollisuudet tähän nähtiin hyviksi ja se koettiin tärkeänä.

Olisko ne sitte jotkut yhteiset tapaamiset silloin tällöin, tällaiset yhteistyötapaamiset. (H7)

Yhteistyötä pitäisi olla enemmän, se on tärkeätä ja ehkä myös vähän asenne muutosta, molemmilla puolilla, sellasta asenne muutosta, että osattais arvostaa toinen toistemme työtä, kun tehdään työtä yhdessä näiden lasten ja perheiden hyväksi. (H2)

6.5.1 Yhteistyötä edistävät tekijät

Kaikki vastaajat kokivat yhteistyötä edistäväksi tekijäksi yhteiset koulutukset, joissa voitaisiin tutustua ja kehittää yhteistyötä. Myös tiedon lisääminen toisen osapuolen työstä koettiin edistäväksi tekijäksi. Osa vastaajista koki myös, että kohtaamisia kasvotusten tulisi lisätä. Yhteydenottoja helpottaa, kun tietää ja tuntee varhaiskasvatuksen työntekijöitä.

Varmaan just se, että sen kouluttautumisen kautta ois niinku, niin siellä kuin täälläkin, et on se tieto mitä kukakin tekee ja mitä mis-

säkin tehdään ja näin, koska sit taas se hälventää tosi paljon näitä ajatuksia et mitä jossain tapahtuu tai ei tapahdu. (H8)

Varhaiskasvatuksesta tulleiden lastensuojeluilmoitusten määrä koettiin todella pieneksi. Lastensuojelun työntekijät kokivat varhaiskasvattajien roolin tärkeänä etenkin ennaltaehkäisevässä työssä ennen kuin ongelmat muuttuvat vaikeiksi. Lastensuojeluilmoituksen teon helpottumista toivottiin myös, koska se on keino saada perheelle apua. Lastensuojelusta toivottiin varhaiskasvattajien tiedon lisääntyvän erilaisista keinoista tarjota perheelle apua, lastensuojeluilmoitus ei tarkoita automaattisesti huostaanottoa.

Kuitenkin varhaiskasvatus on semmonen aitiopaikka, olla siinä näkemässä ja puuttumassa heti ennen kun se on niinku suurikaan se ongelma, että sillai tosi tärkeä rooli heillä kuitenkin on. (H7)

6.5.2 Yhteistyötä estävät tekijät

Osa vastaajista koki kiireen ja resurssipulan haittaavan yhteistyön tekemistä. Tärkeäksi koettiin kuitenkin ajan löytäminen yhteistyölle.

Kiire vaikuttaa, se on se paha juttu. Kuitenkin ajan uhraaminen johonkin tiettyyn asiaan palkitsee myöhemmin. (H2)

Myös vaitiolovelvollisuus asettaa omat haasteensa avoimelle yhteistyölle, mikäli asiakas kieltää tietojensa antamisen, ei yhteistyö välttämättä onnistu ollenkaan. Vastaajat arvelivat myös, että ennakkoluulot ja pelot lastensuojelusta vaikeuttavat varhaiskasvattajien yhteydenottoja lastensuojeluun päin. Lastensuojelun työn parempi tunteminen voisi hälventää ennakkoluuloja.

Varmaan ehkä semmoset ennakkoluulot ja pelot lastensuojelusta vaikuttaa. (H8)

6.6 Kehittämisehdotukset yhteistyön suhteen

Haastatteluista nousi monenlaisia kehittämisehdotuksia. Kaikki vastaajat toivoivat yhteisiä koulutuksia, joiden avulla saataisiin lisää tietoa molempien puolien työkuvasta. Suurin osa varhaiskasvattajista toivoi lisää tietoa lastensuojelun toimintatavoista, tämä voisi madaltaa varhaiskasvattajien huolta lastensuojeluilmoituksen tekemisestä. Koulutukset nähtiin tärkeinä myös toisiinsa tutustumisessa, jolloin yhteyden ottaminen helpottuisi, kun saataisiin kasvot nimille.

Avointa ja varmaa siihen niinku auttais, että olis enemmän niinku yhteispalavereita ja koulutuksia ja kummakin päin niinku tietoa toisten työstä. (H6)

Kehittämistoiveena nähtiin myös yhteistyön tekeminen asiakkaan asioissa siten, että kaikki osapuolet kokoontuisivat saman pöydän ääreen. Tällainen yhteistyö vaatisi jonkinlaisen toimintamallin kehittämistä, jotta se vakiintuisi osaksi käytäntöä. Mielestämme tällaista toimintamallia kehittämään voitaisiin perustaa työryhmä, jossa olisi sekä lastensuojelun että varhaiskasvatuksen edustajia. Kaksi haastateltavaa oli sitä mieltä, että tällaisessa työryhmässä olisi hyvä olla ulkopuolinen, joka sovittaisi yhteen lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen näkemyksiä.

Molemmiin puolin olisi tärkeää kehittää omaa toimintatapaansa yhteistyön suhteen. Raja-aitojen kaataminen ja esteiden purkaminen, niihin tarvitaan ulkopuolista apua...(H2)

Ehkä joku työryhmä, ehkä niinku alas istuminen yhdessä saman pöydän ääreen jollain kokoonpanolla.. että jollain tasolla alettais miettimään sitä. (H3)

Haastatteluista kävi ilmi, että uusien toimintatapojen käyttöön otto vaatii kaikilta työntekijöiltä työpanosta ja tahtoa muuttaa asioita. Jotta toimintatavat vakiintuisivat

osaksi työtä, tulee niitä käyttää. Hyvät suunnitelmat paperilla eivät riitä, jos ei niitä oteta osaksi työtä.

Mutta tietysti se, että pitäis löytyä semmonen yhteinen tahto muuttaa niitä asioita. (H8)

Jokainen kokis sen, että tämä kuuluu mun työnkuvaan, että oon yhteydes ja teen yhteistyötä lastensuojelun kans. Ja samalla lastensuojelussa oltais sitä mieltä, että varhaiskasvatus on tärkeä yhteistyökumppani ja sen kanssa kuuluu olla aktiivisessa yhteistyössä. (H5)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätöksissä tuomme esille tärkeimpiä tutkimustuloksia, joita olemme saaneet haastattelemalla varhaiskasvattajia sekä lastensuojelun työntekijöitä. Johtopäätöksissä peilaamme saamiamme tutkimustuloksia teoriaan edeten tutkimuskysymysten mukaan. Opinnäytetyötä tehdessä Kurikassa oli käynnissä Palmikko-hanke, jonka tarkoitus on edistää yhteistyötä varhaiskasvatuksen, lastensuojelun ja neuvolan välillä. Tämä vaikutti tutkimustuloksiin positiivisella tavalla.

Ensimmäisen tutkimuskysymyksemme tarkoitus oli selvittää, millaista yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä on. Tutkimustuloksista kävi ilmi, että yleisin yhteistyömuoto oli konsultoivat puhelut molemmin puolin. Konsultointi nähdään osana varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työnkuvaa. Se on myös helpon tapa olla yhteistyössä varhaiskasvatukseen tai lastensuojeluun. (Airaksinen & Filppula 2009, 27-28.) Varhaiskasvatuksen työntekijät kokivat yleensä saavansa lastensuojelun työntekijät hyvin kiinni puhelimitse. Lastensuojelun työntekijät olivat tyytyväisiä varhaiskasvatuksen työntekijöiltä saamiinsa tietoihin. Kaikki vastaajat olivat kuitenkin tyytymättömiä tehtyyn yhteistyöhön ja kokivat sen riittämättömäksi.

Mielestämme varhaiskasvattajat kaipaavat tukea lastensuojelun työntekijöiltä erityisesti ennaltaehkäisevässä työssä, miten voisivat tukea ja auttaa lasta ja perhettä ennen lastensuojeluilmoituksen tekoa. Lastensuojelun työntekijät puolestaan näkevät, että varhaiskasvatuksen tulee tehdä lastensuojeluilmoitus, jotta lapsi ja perhe saisivat apua ja tukea. Nämä näkemykset eroavat toisistaan ja luovat ristiriitaa yhteistyöhön. Osa varhaiskasvattajista ei tiennyt, koska lastensuojeluilmoitus tulisi tehdä. He kaipasivat lisää tietoa ja tukea lastensuojelun työntekijöiltä lastensuojeluilmoituksen tekemiseen.

Pohdimme varhaiskasvatuksen arvopohjaa, voisiko se olla syynä vähäisiin lastensuojeluilmoituksiin? Perheiden kunnioittamista ja kasvatuskumppanuutta pidetään tärkeimpinä varhaiskasvatuksen arvoina, ajatellaanko lastensuojeluilmoituksen teon sotivan näitä arvoja vastaan? Paavolan ym. (2010, 25) kyselyn mukaan varhaiskasvatuksen asema ehkäisevän lastensuojelun yhteistyössä on selkiytymätön ja heikko. Varhaiskasvattajat kokevat olevansa syrjässä ehkäisevän lastensuojelun yhteistyössä ja kaipaavat usein lastensuojeluun liittyvää koulutusta.

Toisena tutkimuskysymyksenä kysyimme, miten yhteistyö koetaan lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä. Yhteistyötä edistäviksi tekijöiksi nähtiin tieto siitä, ketä työntekijöitä lastensuojelussa ja varhaiskasvatuksessa on. Mahdollisuus konsultoida toista osapuolta koettiin hyvänä. Avoimuus ja yhteiset tapaamiset kasvotusten sekä koulutukset nähtiin yhteistyötä edistävinä tekijöinä. Yhteistyötä estäviksi tekijöiksi vastaajat nimesivät vaitiolovelvollisuuden sekä erilaisen lainsäädännön. Myös ennakkoluulot lastensuojelun työtä kohtaan sekä yhteisen ajan löytäminen tapaamisille koettiin yhteistyötä estäviksi tekijöiksi. Kaikki vastaajat olivat tyytymättömiä tehtyyn yhteistyöhön ja kokivat sen riittämättömäksi.

Paavolan ym. (2010, 10-13) kyselyssä varhaiskasvatuksen vastauksissa oli runsaasti negatiivisia kokemuksia ehkäisevästä lastensuojelusta ja sen menetelmästä. Varhaiskasvatuksessa on liian vähän tietoa lastensuojelusta ja sen menetelmästä. Varhaiskasvatuksen resurssit koetaan liian vähäisiksi. Lastensuojelussa koetaan, että heihin kohdistuu suuria odotuksia ehkäisevän lastensuojelutyön tekemiseen. Kyselyssä tuli myös esille, että varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välinen yhteistyö on todella vähäistä ja riittämätöntä. Kyselystä selvisi myös, että sosiaalitoimen vaitiolovelvollisuus vaikeuttaa yhteistyötä. Lastensuojelussa toivotaan kyselyn mukaan, että varhaiskasvatuksessa olisi enemmän lastensuojelun osaamista.

Kolmas tutkimuskysymyksemme koski yhteistyön kehittämistä. Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että yhteistyötä tulisi lisätä ja uusia käytäntöjä kehittää sen edistämiseksi. Yhteiset koulutukset ja toisiinsa tutustuminen nähtiin tärkeänä yhteistyön kehittämisen muotona. Myös tietoa toisten työstä ja toimintatavoista toivottiin lisää. Tämä voisi hälventää ennakkoluuloja lastensuojelua kohtaan. Kaikki vastaajat toivoivat yhteistyön tekemistä asiakkaan asioissa siten, että kokoonnuttaisiin saman pöydän ääreen keskustelemaan ja miettimään, miten parhaiten voidaan lasta ja perhettä tukea. Tällainen yhteistyö edellyttäisi jonkinlaisen toimintamallin kehittämistä, jotta se vakiintuisi osaksi käytäntöä. Kurikassa käynnissä oleva Palmikko-hanke on kehittelemässä yhteistyömalleja perhekeskuksen, neuvolan, varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välille. Hanke on koettu tarpeelliseksi ja se on edesauttanut yhteistyön lisäämistä. Järviluodon ja Mäkisen (2009, 55-57) opinnäytetyön mukaan pelot ja ennakkoluulot toisten työtä kohtaan vähenevät, kun työntee-

kijät ovat toisilleen tuttuja. Yhteisesti sovitut toimintatavat helpottavat yhteistyön tekemistä.

Mielestämme hyvä tapa yhteistyön lisäämiselle olisi yhteisen toimintamallin kehittäminen. Tätä voisi kehittää esimerkiksi työryhmissä, jotka muodostuisivat lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen työntekijöistä. Yhteistyömallin kehittämisessä voisi auttaa jokin ulkopuolinen taho, joka pystyy arvioimaan ja kehittämään puolueettomasti hyvää yhteistyötä. Erilaiset hankkeet voisivat olla tällaisten toimintamallien kehittämisessä hyvä keino. Tällainen moniammatillinen yhteistyö auttaisi mielestämme lasta ja perhettä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Näin lapsen ja perheen tilanne ei menisi niin pitkälle, että tarvitaan suuria, korjaavia toimenpiteitä.

8 POHDINTA

Perheiden ongelmat ovat lisääntyneet rajusti viime vuosien aikana. Tämä näkyy myös varhaiskasvatuksessa lisääntyneen tuen tarpeena. Lastensuojeluilmoituksia tehdään varhaiskasvatuksesta erittäin vähän verrattuna esimerkiksi kouluun. Ennakkoluulot ja pelot lastensuojelua kohtaan ovat varhaiskasvatuksessa arkipäivää. Lastensuojeluilmoitus mielletään usein vieläkin huostaanotoksi, joka kuitenkin on viimeisin toimenpide ja huostaanottoja tehdään erittäin vähän. Laki velvoittaa varhaiskasvatuksen työntekijöitä tekemään lastensuojeluilmoituksen, mikäli siihen on vähänkin aihetta. Näin saadaan lapselle ja perheelle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa apua ja tukea. Lastensuojelutyöntekijät tekevät lastensuojelutarpeen selvityksen ja arvioivat onko tarvetta lastensuojelun tukitoimille.

Aloitimme opinnäytetöiden tekemisen aluksi yksilötyönä, mutta havaitsimme kiinnostuksemme samaan aiheeseen ja päätimme keväällä 2013 tehdä opinnäytetyön parityönä. Samoihin aikoihin meillä vaihtui myös opinnäytetyön ohjaaja. Kesän ja syksyn 2013 aikana kirjoitimme opinnäytetyön teoriaosuuden valmiiksi. Hallinnon jakson alkaessa opinnäytetyön tekeminen jäi muutamaksi kuukaudeksi. Tammi-kuun 2014 alussa lähetimme tutkimuslupapyyntöt JIK- alueen kuntiin. Tarvitsimme tutkimusluvut sekä varhaiskasvatuksen että lastensuojelun puolelta. Osan tutkimusluvista saimme nopeasti, mutta toisia jouduimme odottamaan pidempään. Yhteisen ajan löytäminen haastatteluille oli haasteellista. Jännitimme, mahdollmeko saada lastensuojelun puolelta tarpeeksi haastateltavia. Haastateltavia kuitenkin löytyi hyvin.

Opinnäytetyön prosessia helpotti se, että työskentelemme molemmat varhaiskasvatuksessa. Omat näkemyksemme yhteistyön toimivuudesta haastoivat meidät. Pyrimme siihen, että omat kokemuksemme eivät tule tutkimuksen teossa esille. Halusimme tutkia yhteistyötä siten, että saisimme myös lastensuojelun näkökulman mukaan. Paljon on tehty vastaavanlaisia tutkimuksia nimenomaan varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Haastattelimme yhteensä kahdeksaa työntekijää ja koimme, että laajempi otos olisi ollut tutkimustulosten kannalta parempi. Näin saataisiin mielestämme laajempi kuva yhteistyön toimivuudesta ja sen kehittämistarpeista.

Opiskelun ja perheen yhteensovittaminen asetti omat haasteensa opinnäytetyön tekemiselle. Yhteisen ajan löytäminen oli hankalaa, joten pyrimme jakamaan opinnäytetyön alueita. Yhdessä tekemisen teki mielekkääksi keskusteleminen ja näkemyksien jakaminen käsiteltävistä asioista. Koimme hyödylliseksi, että molemmilla on työkokemusta varhaiskasvatuksesta. Asiat ja käsitteet olivat tuttuja molemmille. Olemme saaneet opinnäytetyöprosessin aikana uutta tietoa lastensuojelusta, mikä on avannut silmät näkemään myös sen, että asiat eivät aina ole niin yksinkertaisia. Tätä uutta tietoa voimme hyödyntää tulevassa sosionomin (AMK) työssä. Uskomme tämän olevan vahvuus tulevassa työssämme. Olemme oppineet, kuinka tutkimusprosessi toteutetaan.

Toivomme, että opinnäytetyöstä on hyötyä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun parissa työskenteleville. Yhteistyötä tulee uskaltaa tehdä ja kehittää sellaiseksi, että se parhaalla mahdollisella tavalla tukee lapsia ja perheitä, jotka ovat lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteisiä asiakkaita. Mahdollisia jatkotutkimusaiheita mielestämme ovat toimivien yhteistyömallien kehittäminen, voisiko varhaiskasvatuksessa toimia oma perhetyöntekijä ja miten varhaiskasvatuksen kynnyistä tehdä lastensuojeluilmoitus voitaisiin madaltaa.

LÄHTEET

- Airaksinen, L. & Filppula, E. 2011. Päivähoidon ja lastensuojelun työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä. Metropolia ammattikorkeakoulu. Opinnäyte-työ.[WWW- dokumentti]. [Viitattu 20.2.2014]. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/35231/Airaksinen_Laura_Filppula_Eveliina.pdf?sequence=1
- Bardy, M. 2009. Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Yliopistopaino Oy. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Ehkäisevä lastensuojelu. Sosiaaliportti. Ei päiväystä. [WWW- dokumentti]. [viitattu 17.10.2013]. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/#>
- Eriksson, E. & Arnkil, E. 2012. Huoli puheeksi. Opas varhaisista dialogeista. 2 painos. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy. Oppaita 60. Stakes. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 4. painos. Tampere: Vastapaino.
- Heinämäki, L. 2005. Varhaista tukea lapselle– Työvälineenä kehittämisvalikko. Helsinki: Stakes. Oppaita 62, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.
- Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Erityispäivähoito- lapsen mahdollisuus. Saarijärvi: Stakes. Oppaita 58. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.
- Hirsjävi, S, Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15.-16. painos. Helsinki: Tammi.

Huhtanen, K. 2004. Varhainen puuttuminen. Erityisen tuen tarpeen kohtaaminen päivähoitossa. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab.

Ilmajoen kunta. [Verkkosivu].[Viitattu 9.4.2014]. Saatavissa: www.ilmajoki.fi

Isoherranen, K., Rekola, L. & Nurminen, R. 2008. Enemmän yhdessä- moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Jalasjärven kunta. [Verkkosivu].[Viitattu 9.4.2014]. Saatavissa: www.jalasjarvi.fi

JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä. [Verkkosivu].[Viitattu 9.4.2014]. Saatavissa: www.jikky.fi

Junttila, H. 2004. Johdanto. Teoksessa: Keskinen, S. & Virjonen, H. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 12-17.

Järviluoto, S. & Mäkinen, M. 2009. Päivähoidon ja lastensuojelun yhteistyö. Toimivia käytäntöjä ja kipupisteitä Kallio- Alppiharju- Pasilan päivähoitoalueella. Metropolia Ammattikorkeakoulu. YAMK- tutkinto. Hyvinvointi ja toimintakyky. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [www- dokumentti]. [viitattu 2.2.2013]. Saatavissa: <http://www.publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/3691/paivah.pdf?sequence=1>

Kaukola, S. 2013."Sitä ei voi olla vaiti, jos kyse on lapsen edusta". Varhaiskasvattajien näkökulmia lastensuojeluilmoituksista ja yhteistyöstä lastensuojelun kanssa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [WWW- dokumentti]. [Viitattu 20.2.2014]. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013100315822>

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Tampere: Tampereen yliopistopaino. Tutkimus 72/ 2012. Terveys- ja hyvinvoinnin laitos.

Kivimäki, S. 2009. Päivähoidon ja lastensuojelun välinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena. Yhteistyön lähtökohdat, ongelmat ja kehittämiskohteet aikakauslehtien artikkeleiden kuvaamana. Tampereen yliopisto. Sosiaalityön tut-

kimuslaitos. Pro- gradu- tutkielma. [WWW- dokumentti]. [viitattu 28.10.2013]. Saatavissa: <http://www.tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu03726.pdf>

Koivunen, P- L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS- Kustannus.

Kontio, M. 2010. Moniammatillinen yhteistyö. Oulu: TUKEVA- hanke.

Kurikan kaupunki.[Verkkosivu].[Viitattu 9.4.2014]. Saatavissa: www.kurikka.fi

L 19.1.1973/36. Laki lasten päivähoitosta.

L.13.4.2007/417. Lastensuojelulaki

L. 21.5.1999/621. Salassapitolaki.

Mönkkönen, K. 2007. Vuorovaikutus – dialoginen asiakastyö. Helsinki: Edita.

Paavola, A., Honkavaara, P., Muuronen, K., Mäkinen, P., Tolonen, M. & Varsa, M. 2010. Ehkäisevän lastensuojelun kirjava todellisuus. Lastensuojelulain vaikutukset eri ammattiryhmien toimintatapoihin: Mikä toimii, mikä takkuu, mitä pitäisi kehittää? Lastensuojelun keskusliitto. Talentia.

Payne, M. 2000. Teamwork in multiprofessional care. Basingstoke: Palgrave.

Perhetyö, Sosiaaliportti. Ei päiväystä. [WWW- dokumentti]. [viitattu 28.10.2013]. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/tyoprosessi/avohuolto/muuttukitoimet/perhetyo/>

Räty, T. 2010. Lastensuojelulaki. Käytäntö ja soveltaminen. Helsinki: Edita.

Seikkula, J. & Arnkil, T. 2005. Dialoginen verkostotyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

- Stake, R.E. 2010. Qualitative Research: Studying how things work. New York: A Division of Guilford Publications, Inc.
- Taskinen, S. 2010. Lastensuojelulain soveltaminen. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Tuki lapsen perheen ongelmatilanteen selvittämiseen, Sosiaaliportti. Ei päivystä. . [WWW- dokumentti].]. [viitattu 28.10.2013]. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/tyoprosessi/avohuolto/muuttukitoimet/ongelmatilanteenselvittaminen/>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 1- 2. painos. Helsinki: Tammi.
- Vanhempien ja huoltajien tukeminen, Sosiaaliportti. Ei päivystä. [WWW- dokumentti]. [viitattu 27.10.2013]. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/vanhemmuudentukeminen/?Style>
- Varhaiskasvatus ja päivähoito. Sosiaaliportti. Ei päivystä. [WWW- dokumentti]. [viitattu 17.10.2013]. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/toteuttaminen/>
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2006. 2. tarkistettu painos. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy. Oppaita 56. Stakes. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.
- Väisänen, L, Niemelä, M.& Suua, P. 2009. Sanat työssä – vuorovaikutus ammattitaitona. Helsinki: Kirjapaja.
- Yleiset sosiaalipalvelut. Sosiaaliportti. Ei päivystä. [WWW- dokumentti]. [viitattu 28.10.2013]. Saatavissa: http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/tyoprosessi/avohuolto/muuttukitoimet/yleiset_sosiaalipalvelut/

LIITTEET

Viranomainen
JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä

Päätös

Päivämäärä
5.2.2014

Kuntayhtymän johtaja

Pykälä
4/2014

Diaari nro
:0 /0

Asia, jota päätös koskee Tutkimusluvan myöntäminen Kirsi Kivelälle ja Hanna Veistolalle sosionomi-tutkintoon liittyvään AMK-opinnäytetyöhön, joka käsittelee varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyötä JIK-alueella

Asianosaiset Kirsi Kivelä (), Hanna Veistola ()

Selostus asiasta ja perustelut Seinäjoen Ammattikorkeakoulun sosionomin tutkintoa suorittavat Kirsi Kivelä ja Hanna Vesitola ovat hakeneet lupaa tutkintoonsa liittyvän opinnäytetyön aineistonkeruuta varten. Tutkimuslupahakemus ja alustava tutkimussuunnitelma ovat liitteinä.

Opinnäytetyön ohjaajana toimii Seinäjoen AMK:n koulutusohjelmapäällikkö Päivi Rinne, ().
 Yhteys-/lähivastuuhenkilönä JIK ky:ssä (Kurikka) toimii PALMIKKO -hankkeen projektikoordinaattori Virpi Pihlajamäki, ().

Opinnäytetyön aiheena on lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö sekä sen kehittäminen JIK-alueella. Näkökulmana on varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijöiden kokemukset yhteistyöstä ja sen mahdollisesta kehittämisestä. Tutkimus on laadullinen. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat JIK-alueen varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijät. Tutkimusaineisto kerätään teemahaastatteluna. Teemahaastattelun kysymyksiä ei lähetetä etukäteen haastateltaville. Tavoitteena on haastatella 5-6 varhaiskasvatuksen ja 4-5 lastensuojelun työntekijää JIK-alueella. Haastattelut toteutettaisiin suunnitellun aikataulun mukaan tammi-helmikuussa 2014. Haastatteluun osallistuviksi valitaan ne Kurikan lastensuojelun työntekijät, joilla on kokemusta varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisestä yhteistyöstä. Haastattelut ovat kestoltaan n. 45-60 min. Tutkimusluvan hakijat ilmoittavat nauhoittavansa haastattelut. Nauhoitukset tuhoataan litteroinnin jälkeen. Tutkimusluvan hakijat ilmoittavat toteuttavansa haastattelun siten, että haastateltavien anonymiteetti säilyy (haastateltavat numeroidaan) ja tutkimusmateriaali säilytetään luotamuksellisesti.

Sosiaalijohtaja Veli-Erkki Wiberg puoltaa tutkimusluvan myöntämistä. Puoltolausunto liitteenä on liitteenä.

PALMIKKO-hankkeen projektikoordinaattori Virpi Pihlajamäki on informoinut Kurikan lastensuojelun työntekijöitä ko. opinnäytetyöstä (sähköpostitse 15.1.14, sekä lastensuojelun kokouksessa 17.1.14). Opinnäytetyö kytkeytyy myös osaksi PALMIKKO-hanketta (Tukea perheille lasten kasvattamiseen sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä 2013-2016, KURIKKA), jonka tavoitteena on mm. luoda uusia varhaisen tuen työmuotoja ja toimintamalleja kurikkalaisille lapsiperheille sekä edistää mm. varhaiskasvatuksen, sosiaalitoimen ja perhekeskuksen välistä yhteistyötä.

Viranomaisen
JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä

Päätös

Päivämäärä
5.2.2014

Kuntayhtymän johtaja

Pykälä
4/2014

Diaari nro
:0 /0

Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua keväällä 2014. Tutkimusluvan hakijat sitoutuvat lähettämään valmiin opinnäytetyön JIK ky:n käyttöön heti sen valmistuttua.

Toimivalta asiassa perustuu hallintosäännön 4 §:ään.
Päätös perustuu JIK ky:n hallintosäännön 4 §:ään.

Päätös

Myönnetään Kirsi Kivelälle ja Hanna Veistolalle lupa opinnäytetyön aineiston keräämiseen JIK ky:n / Kurikan sosiaalitoimen lastensuojelun työntekijöitä haastatteleamalla. Lupa myönnetään seuraavin edellytyksin:

- 1) Kopio valmiista tutkimustyöstä toimitetaan sähköpostitse JIK ky:n kirjaamoon [REDACTED]
- 2) Kyselyn tuloksia raportoidaan opinnäytetyössä siten, että kyselyyn vastanneiden henkilöiden anonymiteetti säilyy.
- 3) Kyselyn aineisto tuhotaan luotettavalla tavalla, kun sitä ei enää tarvita tai viimeistään opinnäytetyön tekijöiden valmistuttua oppilaitoksestaan.
- 4) Kyselyn aineistoa säilytetään siten, etteivät ulkopuoliset pääse siihen käsiksi. Aineistoa ei luovuteta ulkopuolisille.

Aineiston keruuseen Kurikan varhaiskasvatuksen henkilöstöä haastatteleamalla tulee hakea erikseen lupa Kurikan kaupungilta. Varhaiskasvatus ei ole JIK ky:n toimintaa.

Viranomaisen
allekirjoitus

Anna-Kaisa Pusa
Anna-Kaisa Pusa
Kuntayhtymän johtaja
[REDACTED]

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusviranomaisen:
Osoite:

JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä
Johtokunta
Kärriete 1
61300 Kurikka
14 päivää

Oikaisuvaatimusaika:
Oikaisuvaatimusviranomaisen
viraston aukioloaika:

ark. 9.00 – 15.00

Muutosta tähän päätökseen voidaan hakea kirjallisella oikaisuvaatimuksella, joka osoitetaan oikaisuvaatimusviranomaiselle. Oikaisuvaatimus on hakijan itsensä tai hänen valtuuttamansa asiamiehen annettava tai lähtetin välityksellä tai postitse toimitettava 14 päivän kuluessa nähtävilläolopäivästä taikka tiedoksisaantipäivästä virka-aikana □ JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän kirjaamoon (Kärriete 1, 61300 Kurikka).

Tiedoksianto asian-
osaiselle

- (X) Lähetytty tiedoksi kirjeellä (Kuntalaki 95 §)
() Lähetytty tiedoksi sähköisesti (Laki sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa 19 §)
() Annettu postin kuljetettavaksi () Luovutettu asianosaiselle

Viranomaisen
JALASJÄRVEN KUNTA
 Sivistysosasto
 Sivistysjohtaja

PÄÄTÖS

Päivämäärä
10.1.2014

Pykälä
11 §

ASIA, jota päätös koskee
 Tutkimusluvan myöntäminen

ASIANOSAISET
 Kirsi Kivelä, Hanna Veistola

SELOSTUS ASIASTA
 JA PERUSTELUT

Seinäjoen Ammattikorkeakoulun viimeisen vuoden sosionomiopiskelijat Kirsi Kivelä ja Hanna Veistola tekevät opinnäytetyötä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisestä yhteistyöstä ja sen kehittämisestä JIK-alueella. He anovat tutkimuslupaa haastattelakseen työntekijöitä. Tarkoituksena on haastatella 4-6 varhaiskasvatuksen työntekijää JIK-alueelta.

PÄÄTÖS

Myönnän tutkimusluvan Jalasjärven kunnan varhaiskasvatuksen työntekijöiden haastatteluun.

VIRANOMAISEN
 ALLEKIRJOITUS

Anne-Mari Packalén-Reinikainen
 Sivistysjohtaja Anne-Mari Packalén-Reinikainen

MUUTOKSENHAKU

Oikaisuvaatimusviranomaisen:
 Osoite:

Oikaisuvaatimusaika:
 Oikaisuvaatimusviranomaisen
 viraston aukioloaika:

Jalasjärven kunnan koulutuslautakunta
 (Kirkkotie 4)
 PL 12, 61601 Jalasjärvi
 14 päivää
 8.00 – 15.45

Muutosta tähän päätökseen voidaan hakea kirjallisella oikaisuvaatimuksella, joka osoitetaan oikaisuvaatimusviranomaiselle. Oikaisuvaatimus on hakijan itsensä tai hänen valtuuttamansa asiamiehen annettava tai lähetin välityksellä tai postitse toimitettava 14 päivän kuluessa nähtävilläolopäivästä taikka tiedoksisaantipäivästä virka-aikana kunnanvirastoon.

PÄÄTÖS OLLUT NÄHTÄVILLÄ: 14.1.2014

TIEDOKSI: Kirsi Kivelä ja Hanna Veistola, perhepäivähoidon johtaja Leila Koskiniemi, päiväkodin johtaja Minna Viljanmaa, päiväkodin johtaja Kirsi Santtila, aamu- ja iltapäivätoiminnan ja esiopetuksen koordinaattori Raija Rajala, koulutuslautakunta

Viranomaisen
JALASJÄRVEN KUNTA

PÄÄTÖS

Johtava sosiaalityöntekijä

Päivämäärä
22.1.2014

Pykälä
2 §

ASIA, jota päätös
koskee

Tutkimuslupa opinnäytetyöhön

ASIANOSAISET

SELOSTUS ASIASTA
JA PERUSTELUT

Seinäjoen Ammattikorkeakoulun opiskelijat tekevät opinnäytetyön varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisestä yhteistyöstä ja sen kehittamisestä. Tutkimus tehdään Jik:n kuntien alueella.

PÄÄTÖS

Myönnetään tutkimuslupa varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisen yhteistyön ja sen kehittämistä koskevaan tutkimukseen.

VIRANOMAISEN
ALLEKIRJOITUS

Johtava sosiaalityöntekijä

Eija Hautamäki
Eija Hautamäki

MUUTOKSENHAKU

Oikaisuvaatimusviranomaisen:
Osoite:

Jalasjärven kunnanhallitus
Sosiaalipalvelujen jaosto
Kirkkotie 4
61600 JALASJÄRVI

Oikaisuvaatimusaika:
Oikaisuvaatimusviranomaisen
viraston aukioloaika:

14 päivää
8.00 – 15.45

Muutosta tähän päätökseen voidaan hakea kirjallisella oikaisuvaatimuksella, joka osoitetaan oikaisuvaatimusviranomaiselle. Oikaisuvaatimus on hakijan itsensä tai hänen valtuuttamansa asiamiehen annettava tai lähetin välityksellä tai postitse toimitettava 14 päivän kuluessa nähtävillölopäivästä taikka tiedoksisaantipäivästä virka-aikana kunnanvirastoon.

PÄÄTÖS OLLUT NÄHTÄVILLÄ: 28.1.2014
TIEDOKSI:

Viranomaisen
ILMAJOEN KUNTA
Sosiaalitoimisto
sosiaalijohtaja

PÄÄTÖS

Päätöspäivä

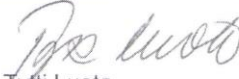
Pykälä

Dnri

4.2.2014

7

:0 /0

1. ASIA, jota päätös koskee	Kivelä Kirsi ja Veistola Hanna, tutkimuslupa opinnäytetyötä varten. Aiheena on lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö ja sen kehittäminen JIK-alueella 2014.
2. ASIANOSAISET	sosiaalityö/Veistola/Kivelä
3. PÄÄTÖS	Myönnetään Kirsi Kivelälle ja Hanna Veistolalle tutkimuslupa opinnäytetyötä varten. Opinnäytetyö tehdään Seinähoen ammattikorkeakoululle, sosionomiopintoihin. Tutkimuslupa edellyttää ettei ilmajokisten lasten tai heidän perheidensä tietoja käsitellä teemahaastatteluissa eikä perheet haastatteluissa ole tunnistettavissa. Hakijat haastattelevat lastensuojelun työntekijöitä tammi-helmikuussa 2014. Opinnäytetyön aiheena on varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välisen yhteistyön kehittäminen JIK- alueella. Luvan edellytyksenä on , että opinnäytetyön valmistuttua sekä painettu että sähköinen kappale tutkimuksesta toimitetaan Ilmajoen kunnan sosiaalitoimistoon.
4. PERUSTELUT (lain, asetuksen tai kunnallisen säännön kohdat, määräykset ja sopimukset)	Hallintosääntö
5. VIRANOMAISEN ALLEKIRJOITUS	 sosiaalijohtaja Tytti Luoto

6. PÖYTÄKIRJA NÄHTÄVÄNÄ PÄÄTÖKSENTEKIJÄLLÄ	Pvm
7. TIEDOKSIANTO ASIANOSAISELLE (Täytetään otteeseen, jos päätös annetaan erityistiedoksi antona tiedoksi kuntalain 92 § n 1 momentissa tarkoitetulle asianosaiselle)	☐ Lähetytty tiedoksi kirjeellä (kuntalaki 95 §) ☐ Annettu postin kuljetettavaksi ☐ Luovutettu asianosaiselle Vastaanottajan allekirjoitus Asianosainen sosiaalityö/Veistola/Kivelä Lisäksi tiedoksi: Koskimäki Vivi-Ann Paikka, pvm Ilmajoki 4.2.2014 Tiedoksi antajan allekirjoitus ja virka-asema Tytti Luoto, sosiaalijohtaja

8. OIKAISUVAATIMUSOHJEET (kunnallsasiat)	Oikaisuvaatimusviranomaisen				
	<table border="1"> <tr> <td>Oikaisuvaatimusaika</td> <td>Oikaisuvaatimusviranomaisen viraston aukioloaika</td> </tr> <tr> <td>14 päivää</td> <td>kello 9-15</td> </tr> </table>	Oikaisuvaatimusaika	Oikaisuvaatimusviranomaisen viraston aukioloaika	14 päivää	kello 9-15
Oikaisuvaatimusaika	Oikaisuvaatimusviranomaisen viraston aukioloaika				
14 päivää	kello 9-15				

Ilmajoen kunta

Varhaiskasvatus

Ilkantie 18

PL 18

60801 Ilmajoki

Tutkimuslupa

Myönnetään tutkimuslupa Seinäjoen Ammattikorkeakoulussa opiskeleville Kirsi Kivelälle ja Hanna Veistolalle. He suorittavat Seinäjoen ammattikorkeakoulussa sosionomin opinnot ja opintoihin kuuluu opinnäytetyö. Tutkimuslupa myönnetään Ilmajoen kunnan varhaiskasvatuksen osalta.

Opinnäytetyön aihe on lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö sekä sen kehittäminen JIK-alueella. Näkökulmana ovat varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun työntekijöiden kokemukset yhteistyöstä ja sen mahdollisesta kehittämisestä. Tiedonkeruumenetelmänä käytetään teemahaastattelut.

Ilmajoki 21.1.2014

Vivi-Ann Koskimäki

varhaiskasvatusjohtaja

Lähtettäjä: [Valpas Anne](#)

Lähetetty: 13.1.2014 10:55

Vastaanottaja: [Veistola, Hanna](#)

Aihe: VS: Tutkimuslupa-anomus

Hei,

Kurikan kaupungin varhaiskasvatuksen osalta tutkimuslupa ok.

Varhaiskasvatuspäällikkönä ehdotan haastateltavaksi seuraavia henkilöitä Kurikasta:

~~[REDACTED]~~

~~[REDACTED]~~

sekä

~~[REDACTED]~~

Ystävällisin terveisin,

Anne Valpas

Varhaiskasvatuspäällikkö

[REDACTED]

[REDACTED]

www.kurikka.fi

Ihmisen kokoisessa Kurikassa on hyvä asua, elää, opiskella ja yrittää: www.kurikassa.fi

HAASTATTELUKYSYMYSRUNKO

Taustatiedot:

- Millainen koulutus sinulla on?
- Miten pitkään olet työskennellyt varhaiskasvatuksessa/ lastensuojelussa?

Lastensuojelu ja varhaiskasvatus

- Miten hyvin tunnet varh.kasvattajan/ lastensuojelun työntekijän työn kuvaa? Kerro siitä.
- Mistä olet saanut tietoa?
- Koetko tiedon olevan mielestäsi riittävää?
 - Kerro millaista tietoa haluaisit lisää?
 - Mistä saisi lisää tietoa?

Yhteistyö

- Millaista yhteistyötä olet tehnyt varh.kasvatuksen/lastensuojelun kanssa?
- Millaisissa tilanteissa koet tarvitsevasi yhteistyötä varhaiskasvatuksen/lastensuojelun kanssa?
- Miten yhteistyö mielestäsi toimii?
- Miten tieto kulkee lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä?
- Mikä yhteistyössä mielestäsi toimii ja on hyvää?
- Estääkö yhteistyötä jokin?
- Mikä edistää yhteistyötä?
- Millaista yhteistyön tulisi mielestäsi olla?
- Millaisia yhteistyömuotoja teillä on käytössä? Kerro esimerkkejä.
- Miten kehittäisit sitä?
 - Tiedonkulkua?
 - Salassapitoa?
 - Kenen tehtävä on näistä huolehtia?

Kehittäminen

- Millaisia toimintamalleja varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä on kunnassanne käytössä? (Koetko toimintamallin tarpeelliseksi? Millainen toimintamalli olisi mielestäsi hyödyllinen?)
- Oletko tyytyväinen varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun väliseen yhteistyöhön?
- Mihin asioihin haluaisit muutoksia?